Тарялан, сабшалан уһалалгада бүгэдөөрөө хабаадая

1964 МАЙН 5

АЛГАШЬЕ УҺАН УРГАСАДА НЭМЭРИ

РАЙ БАЛГАШЬЕ hайрам алдангүй ээ, сабшалан таряа- уһалха гэһэн һарын манай республика лһээрнь дүрбэ хонобо. Хабарай дүр- огые үбэлэй һаратайшье яажа жэшээл- өө алдагдаһан нэгэшье час хожомоо ые бусаагдахагүй ха юм. Энэ дүрбэн о һайншье юумэ хэгдээл юм бэзэ, зү- рмдэнь абаад харахада, соносхогдоһон ай эхиннэй аша үрэнь бирагүйл байна.

й редакцида түгшүүрилтэй дохёонууд ахалаа. Зэдын үйлэдбэриин управле- Октябрьский» совхоздо соргоор уһа та- ряалангаа уһалха тухай гоё гоё үгэ ргабашье, хабарай һайрам барихын ушье хэгдэнэгүй гэжэ газетымнай ху- эгшэ мэдээсэнэ. Хориин управлениин овхозоорхин хоёр мянга гаран гектар газартай аад, тэрэнээ уһалжа эхилһэ- эрэ зүүлһэн гэжэ манай корреспондент ысод ерэхэдээ мэдэбэ. Иимэ ушарнуу- лохо болоо һаа, олон бшуу даа. Ёһо- тохоног дүтэшье һаа, хазагдахаяа бо- ь мүнөө дээрээ ороод байна.

й түлөө, уһалууриин түлөө тэмсэлэй о хэгдэхэ юумэн тон ехэ. **һайрамай 7 мянган гектар тарялан, 18 мянган сабшалан уһалха, 37 мянган гектар та- 114 мянган гектар сабшалан уһалуу- лдэжэ, гол горходой гэдэхэлээр уһал- тэй байна.** Эды шэнээн газараа уһа- , газарай хүрьһэндэ шииг нойто ехээр шадаал һаа, энэ жэлдэ нилээд һайн уряахамнай элигэ. Энээнийе урда-ур- үүдтэ манай түрүүшүүл гэршэлжэ үгэ- та таряашан Социалис Ажалай Герой Кириллович Киселев уһалагдадаг дээрэһээ гектар бүриин 300 пүүд ур- ядаг һэн. Мүнөөнэй алдарта кукуру- Жанаев, Кондратюков, Дампилов бо- ад кукурузын эгээл үндэр ургаса мүн агдадаг газар дээрэһээ абана. Бүхы эдэнэртэ хүрэжэ ургаса абаагүйшье анай газарай гектар бүриһөө 200 пүүд 00 центнер кукуруза, 120—150 центнер ха абтаха байһыень хэн арсахаб.

уһалалгые ёһото һайнаар эмхидхэхэ р соносхогдоһон һарамнай КПСС-эй ьна Комитедэй февралиин Пленумэй эриһээ үндэһэлһэн байна. Юуб гэхэ- ө ажахыгаа ашаг ехэтэй болгохо арга- газар уһалалга манай эндэ илангаяа атай. Аргал шэбхэ ехээр гаргаха, ми- а үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, һайнаар элдүүрилхэ, үшөө дээрэнь уһалуури хэхэ гээшэ үндэр ургаса лаб абаха арганууд болоно.

Иимэ байхадань нэгэ үдэрһөө байтагай, нэгэшье час гээбэл, тон буруу ябадал, үндэр ургасаяа алдаһан хэрэг болоно. Мүнөө юун хэгдэхэ ёһотойб?

Хамагай түрүүндэ һайрамай уһа бүрин барижа абахын тула уһалууришад бултадаа тарялан, сабшалан дээрээ гараха ёһотой. Хэлтэгы ташалан газарнуудһаа уһан урдажа дууһаа шахуу. Мүнөө хада уулын саһан хайлажа захалаа. Энэ уһые барижа абаха ябадал хүнгэн хэрэг бэшэ. Тэрэнние тодожо абаха ханааб дутамаг байна. Теэд энэ дутагдалыешье зайсуулжа болохо бшуу. Мүнөө Сэлэнгын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дүршэлтэй уһалууришад хадын уһа угтажа абаха хаалтануудые шэбхээр түхеэржэ байна. Энэнь ехэ һонирхолтой. Нэгэдэхеэр, хада уулаһаа бууһан уһан шэбхэ хаалтануудта торохо, хоёрдохёор, шэбхэдэ шэнгээд шүүһыень тарааха байна. Энэ хадаа газараа уһалха, үтэгжүүлхэ ябадалые нэгэн доро хангаһан хэрэг болоно. Иимэ юумэ алишье колхоз, совхоздо хэжэ шадагдаха ха юм.

Урда урда жэлнүүдтэ ханааб һубагаа саг соонь бэлдээгүй байжа, гол горходой гэдэхэдэ, тэдэнэй уһа хэрэглэжэ шадагдадаггүй байгаа. Энээнээ мүнөө мартажа болохогүй. КПСС-эй обком болон Министрнүүдэй Совет уһалуури һайнаар ябуулха һара соносхоходоо, энэ алдууе дабтажа болохогүй гэжэ сэхэ зааһан байна. Тиимын тула газарай гэдэхые хүлеэжэ байха юумэгүй, мүнөөнһөө ханааб һубагуудаа заһажа, тэдэнэйнгээ эхиндэ шулуу модоор хаалта хэжэ, уһыень ехээр голлуулжа захалха шухала. Гэбэшье колхоз, совхозуудай болон үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа «Бурводстрой» управлени ханааб-һубаг бэлдэхэ ябадалые тоодоггүй зангаараа байна гэхэдэ алдуу болохогүй.

Мүнөө тарялан дээрэ хүдэлмэрилхэ 717 звено республика доторнай эмхидхэгдэнхэй. Эдэмнай машина, техникээр хаба соогоо хангагданхай. Эдэнэй мүнөөдэрэй эгээ шухала зорилгонь — уһанай түлөө тэмсэл болоно.

Соносхогдоһон һара соо нэгэшье үдэр, нэгэшье һүнине миин үнгэрнэгүй, тарялан сабшалан дээрээ уһа ехээр тогтоохо гээшэ үндэр ургасын түлөө тэмсэлэй мүнөөдэрэй эгээ шухала зорилго мүн.

Нүхэд таряашад, уһалууришад, хүдөөгэй бүхы ажалшад! Уһанай түлөө, уһалууриин түлөө бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр оролсоёл!

Хаалта, ханаабуудаа бэлдэнэбди

таа тарялан, сабшалан уһалха, хүрьһэнэйнь шииг ээр бариха һара үнгэргэхэ тогтоол КПСС-эй обком, рес- Министрнүүдэй Совет тон соонь гаргаа. Эгээл энэ хүсэ шадалаа, арга болом- алсүүлжэ, уһалжа боло- үүриингээ газарые унда- ушартайбди. совхоз һүүлэй үедэ уһалаг- ар тушаа хэзээ хэзээнэйхи- һаналаа табидаг болоо. аг бүхы сабшалан, таряа- нодүүдта, газар уһалагшад- та даалгаганхай. Даб дээрэ үшөө хүсэд дулаан боложо үгэнэгүй, мүльһэн хайласагүй, һайрам урдаагүй байһаар. Тиимэһээ энэ ехэ хүдэлмэридэ бэлэдхэл фермэ бүхэндэ эмхидхэгдэжэ байна. Ханаабай эхинэй хаалтанууд заһагдана, шэнээр баригдана.

Мүнөө Хүнды, Үлзытэ гэжэ горход дээрэ хаалтанууд шэнээр баригдажа байна. Эндэ 14 хүн хүдэлнэ. Элэ горходой уһан кукурузын поли, сабшалан дээгүүр мэлмэрхэнь гээшэ. Гадна ханаабууд арилгагдажа, сабшалангай хагдан галдагдана. Эдэ мэтын хүдэлмэридэ арбаад хүн хабаадана.

Иигээд сагай уларилай дулаараадхёол һаа, хада хүбшэһөө бууһан горходой, булагуудай мүльһэн хайлажа, түрүүшын үедэ һайрам урдажа захалхань. Заашье уһан хиидэ хосорхогүй, эдлүүриин газар дээгүүр салгидуулагдаха байха.

Ш-Ц. Гармажапов,
Хориин үйлэдбэриин управлениин Чисааның совхозой парткомой секретарь.

ЭЛХИ НУУРАЙ ОРШОНДО

о мэдээжэ Элхиин нуурай сабшалан, тарялан адир залуушуулай согтой хөөрэлдөөн, энеэлдээн үе үе зэдэлнэ. Юун бо- эдэ, эндэхи Карл Марк- рэмжэтэ колхоз ороохо үбһэ ногооной үндэр ургаса хуряажа абаха зо- рбяад, газар уһалалгада байна. Мүнөө уһа ханаа- аргахын тула хаалта за- , зарим газартань шэ- аахоожо байнхай. Энэ хү- колхозой залуушуул, үргуулиин дээдэ классай эдэбхитэйгээр хабаада- ууу зөөнэ, барилгын мо- , нүхэ малтана. алагдадаг 250 гектар га- дя. Тэрэнэйнгээ 118 гек- шэниисэ, 108-дань ку- бусадтань хартаабха, рихабди. Тиимэһээ энэ һайнаар уһалжа, элдүү- үндэр ургаса абаха зо- ди,—гэжэ колхозой аг- нүхэр Дондуков хэлэнэ. о эндэ тарялан уһалха звено эмхидхэгдээ. Тэрээ- й дүршэл ехэтэй колхоз- ник Жалсарай Базаров ударидана. Тус звеногойхид 118 гектар шэниисын талмай уһалжа, га бүриһөөнь 18 центнер ороохо хуряаха, мүн 5 гектарта овощ ургуулха юм.

Нуга сабшалан тусхай ээтэй болонхой. Тэрэнэй ехэнхи хубинь уһалагдахаар хараалагдана. Мэнэ иигээд һубаг, ханаабуудаа заһабарилжа, бүхы сабшалангаа шулуу шохой, буртаг бургааһанһаа сэбэрлэжэ эхилхэнь. Шэбхэ элбэгээр зөөгдэжэ, һайнаар үтэгжүүлэгдэхэ. Тиигэжэ ороохо таряанай, үбһэ ногооной элбэг баян ургасын түлөө Улаан-Үдын управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд шармайн тэмсэнэ.

Ц. Бабушеев.

„БАЙРА, ХАРУУҺАНАЙ МУУҺАА"

Хэмжээн АБТАА

Иимэ гаршагтай статья 1964 оной мартын 26-най номерто толилогдоһон байна. Тэрэ шүүмжэлхы удхатай бэшэг дотор Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхозой Ехэ-Худэри тосхондохи һү һаалиин фермын байдал тушаа бэшэгдэһэн бэлэй. Тус фермэдэ харууһанай мууһаа олон тугал гарзалһан, һүншье багаар һаагдадаг байгаа. Үнеэдэй түлэг түрэжэ байха үедэ тугалшан дуталдадаг, һаалишад болон үхэршэдэй дунда ажалай журам һула байһан.

Газетэдэ толилогдоһон тэрэ бэшэг фермын худэлмэрилэгшэдтэ тунхаглагдаһан, зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тугалай байра сэбэрлэгдээ, тугалшан томилогдоо, нарай тугалай гарзалха ябадал зайсуулагдаа. Ажал хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандаһанайнь түлөө фермые даагша нүхэр Малыровта зэмэ тохогдоо, 1-дэхи отделэниие даагша нүхэр Вавилкинда мүн лэ донгодолго соносхогдоо гэжэ «Дружба» колхозой парткомой секретарь нүхэр Жамбалов манай редакцида мэдээсэбэ.

Тарилгын түрүүшүүл ...

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 85 (10452) | 1964 оной апрелиин 9, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Н. С. Хрущев Венгриин селекционернүүдтэ айлшалба

МАРТОНВАШАР, апрелиин 7. ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд Д. Бочаров, М. Попов иигэжэ дамжуулна:

Мартонвашарта оршодог ВНР-эй Наукануудай академиин хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдые Н. С. Хрущев түрүүтэй советскэ партийно-правительственнэ делегаци мүнөөдэр ошожо хараба. ВСРП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Янош Кадар, ВСРП-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн Золтан Комочич, ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь Карой Немет гэгшэд делегацийе үдэшэһэн байна.

Арадай засагай мүндэлэн тогтохын урда тээ Мартонвашар урданай нэлэнхы ехэ саад сэсэрлигээрээ, ордоноороо суурхадаг байһан. Хэтэдээ мүнхэ «Лунная сонатые» бэшэһэн Бетховен XIX зуун жэлэй эхеэр эндэ байһан юм. 1949 ондо эрдэм-шэнжэлэлгын институдай байгуулагдахатай хамта Мартонвашар гэжэ хүдөө тосхондо шэнэ алдар соло ерээ бэлэй.

Мүнөө энэ институт хадаа ургамалнуудай шэнэ үрэһэ гаргаха, хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар шэнжэлгэнүүдые хэдэг томо центр болонхой. Эндэхи селекционернүүд кукурузын үрэһэ холижо шэнэ сортнуудые бии болгохо талаар илангаяа ехэ амжалта туйланхай. Мүнөө орон доторхи тарилгын бүхы талмайн дүрбэнэйнь нэгэ хубийе кукуруза эзэлдэг байна. 1 миллион гектарһаа үлүү ехэ кукурузын талмайтай оронуудай дунда Венгри гектар бүриһөө абадаг ургасын талаар дэлхэй дээрэ гурбадахи һуури эзэлнэ. Энэ ушарта тус институдай аша габьяа бага бэшэ. Эндэхи селекционернүүд богонихон болзор соо кукурузын эзэлдэг бүхы талмайн 90 процент дээрэнь баян ургаса үгэдэг гибриднэ сортнуудые тарюулжа шадаһан байха. Хүдөө ажахын энэ институт ашаг олзотой предприяти юм.

Институдай түб байшангай дэргэдэ Н. С. Хрущевые, делегациин гэшүүдые, Янош Кадар болон бусад айлшадые ВСРП-гэй Фейерскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Янош Юхас, облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Имре Буйдошо, ВНР-эй наукануудай академиин генеральна секретарь Ференц Эрдеи, институдай директор Шандор Райки болон бусад нүхэд угтаһан байна. Айлшад конференц-залда уригдажа, тэндэ хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

Эрдэм-шэнжэлэлгын институдай директор Шандор Райки Мартонвашарта ерэһэнэйнь түлөө делегациин гэшүүд болон Венгриин хүтэлбэрилэгшэдтэ баяр баясхалан хүргөөд, институдай түүхэ болон ажал ябуулга тухай хөөрэжэ үгөө.

Һүүлээрнь институдай партийна организациин ажал ябуулга тухай ВСРП-гэй парткомой секретарь Дежа Саллаи хөөрэжэ үгөө.

Никита Сергеевич Хрущев институдай хэдэг ажал ябуулгаар ехэтэ һонирхоһон, ажаглалта хэһэн, зүбшөөл үгэһэн байна.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН УРДА ТЭЭ

ЭНЭЭНИИЕ УНШААД, АЖАЛДАА ХЭРЭГЛЫТ!

ҮРЭҺЭ ХОРДОХО, АШАХА ТҮХЕЭРЭЛГЭ

● 6 хүнэй орондо 2 хүн хүдэлхэ болобо. ● Иимэ нэгэ түхеэрэлгэ халаан соо 700 центнер үрэһэнэй таряа хордохо, ашаха. ● Энэ түхеэрэлгэ бүтээхэдэ миил 35 түхэриг гаргашалагдана.

ҮРЭҺЭ ХҮРЭНГЭ хордохо, машинада ашаха, һүүлдэнь сеялкэдэ хэхэ хүдэлмэриие дууһан оньһожоруулха тухай олон жэлэй туршада бодомжолоо гээшэбди. 1963 он хүрэтэр бидэнэр үрэһэ хүрэнгөө юрын аргаар, боошхо соо хэжэ хордодог һэмди. Энэ ушарта ажалай бүтээсэ тон багахан, хоёр хүн үдэртөө 6,8 тонно арай гэжэ хордодог байгаа бшуу. Тиигэжэ халаанай нормо дүүргэһэнэй түлөө тэдэнэр 5 түхэриг 80 мүнгэ абадаг һэн. Шахардуу шанга үеын ерэхэдэ, хоёр хүнэй үрэһэ хүрэнгэ хордожо үрдихэеэ болиходонь, үшөө хоёр хүн нэмэжэ үгтэдэг байгаа юм. Гадна хордогдоһон үрэһэ хүрэнгэ машинада ашаха үшөө хоёр хүн нэмэжэ табигдадаг байһан. Иигэжэ үрэһэ хордохоһоо эхилээд, сеялкэдэ абаашажа хэхэ хүдэлмэридэ 6 хүн урдань хабаадуулагдадаг байгаа ха юм.

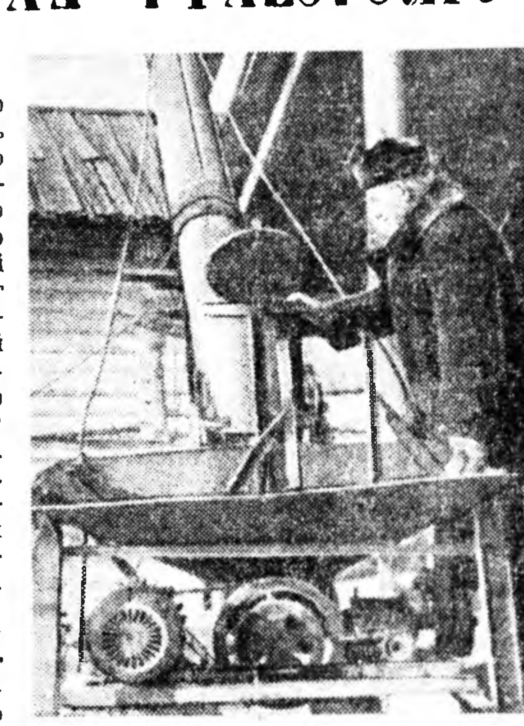
Эдэ бүгэдые хараада абан, үлүү гараһан хүнүүдые ондоо ажалда хэрэглэхын, хүдэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэхын, һүүлэй һүүлдэ продукциин үнэ сэн хямдаруулхын зорилгоор 1963 оной хабарай тарилгын үедэ тусхай агрегат зохёон табиха гээд шиидээ һэмди. Манай һанаашаар, тэрэ агрегаднай нэгэ доро үрэһэ хүрэнгэ хордоод, автомашина дээрэ тодхогдоһон тусхай ханза руу хэхэ ёһотой байгаа. Иимэ түхеэрэлгэдэ хоёр хүн ажаллаха гээд тухайлагдаһан байна. Тэрэ үедэ фермэдэмнай үдэртөө 120—130 центнер үрэһэ хүрэнгэ тарилгада хэрэглэгдэдэг байба.

ИИМЭ ТҮХЕЭРЭЛГЭ хайшан гэжэ, ямар аргаар хэхэб гээд асуухаар. Энээниие хэхэдэ тон бэлэн. Тиигэжэ «С-6» түхэлэй комбайнай бункерые 30 сантиметр үндэртэйгөөр тайраад хэрэглэдэг. Гэхэ зуура, бункерайнь ороохо таряа буулгадаг шнегэй гол һуури эбдэрхэй бэшэ һайн байха ушартай.

Удаалуулан «С-6» комбайнай хоёр шнегые залган гагнаха. Юундэб гэхэдэ, 3 метр үндэртэ табигдаһан машина дээрэхи ханза (бункер) руу ороохо хэхэ хэрэгтэй. Эдэ хоёр шнегые гагнаһанай һүүлээр хэр һайса хэгдэһыень, илангаяа дундуурхи талынь хэр һайса тааруулагданиие шалгаха шухала. Түхеэрэлгын хүдэлгэгдэжэ байхада шнегынь гүрбэлзэн хүдэлхэгүй ёһотой. Газаа талынь түмэр хоолойнуудые нэгынь нэгэн руунь хэжэ холбохо. Тэрэ набтар болгогдоһон бункер доро тусхай рама гагнажа хэхэдэ таарамжатай. Иигэхэдэ бункер хүдэлхэгүй, тулгатай болохо. Тэрэ рама дээрээ (бункер доронь) 2,7 киловатт хүсэтэй электромотор табигдадаг. Минута соо тэрэнь 730 эрьесэ хэхэ ёһотой. Тэрээн дээрэнь 100 мм диаметртэй шушууртаһан шкив байха ушартай. 300 мм хараатай тиимэ шкив шнегтэ углагдадаг. Тиигээд тусхай ременеэр двигательтэй холбогдодог байна. «СД-24» түхэлэй сеялкэһээ абтаһан 10 шүдэтэй сахирагые тэрэ шкивтэ гагнажа гү, али шүрэбөөр бүхэлдэг. Энэ арбан шүдэтэй сахиригаа раздаточна коробкотой гэнжээр холбодог. Тиигээд раздаточна коробкын зүүн таладань ядохимикат хэхэ баанхатай холбоһон гэнжэтэй түхеэрэлгэ байха болоно.

Хоёр шнегые холбожо хэһэн хоолойнь 35 градус налуугаар дээшээ гараһан, тулгатай болгохын зорилгоор хоёр тулга хэгдэһэн байха. Нэгэ доро үрэһэ хүрэнгэ хордоод, машинада ашаха энэ түхеэрэлгэ зургаан сахаригтай. Тиимэ болохолоорнь нэгэ газарһаа нүгөө газарта абаашажа, тэрээниие хүдэлгэжэ болохо байна.

Ядохимикат шнегэй хоолой дээрэ тодхогдоһон тусхай баанха соо хэгдэдэг. Энэ баанхань бункер таашэ шүрэбөөр бүхэлөөтэй. Энэ баанхын өөрөй эрьелдэжэ байхадань тусхай нүхөөр шнегэй түмэр хоолой руу ядохимикат ородог байна. Хордогдоһон үрэһэ хүрэнгынь шнетэй хоолойгоор сүндэрөөбхэдэл туугдан дээшээ гарахада ядохимикат һайса холигдодог байна. Ядохимикадай һалхинда бурьяхагүйн түлөө гагнаһан, уулзуулагдаһан газарыень нягтаар шэглэхэ, бүглэхэ шухала. Ядохимикат тусхай нормоор үрэһэнтэй холихын зорилгоор баанхын тэг дунда нэмэри хаалта тааруулан хэхэдэ һайн.

Үрэһэ хүрэнгэ нэгэ доро хордодог, ашадаг түхеэрэлгэ.
Д. ЧИМИТОВЭЙ фото.

Түрүүн энээниие туршажа байхадаа, 1963 ондо үрэһэ хүрэнгэ хордодог, машинада ашадаг түхеэрэлгынгээ бункер руу ороохо ашадаг машинаар таряа хаюулдаг һэмди. Харин мүнөө зернопультынхи шэнги түхеэрэлгэ хэрэглэхэбди. Тиихэдээ раздаточна коробкын валһаа энээнээ хүдэлгэхэ болонобди.

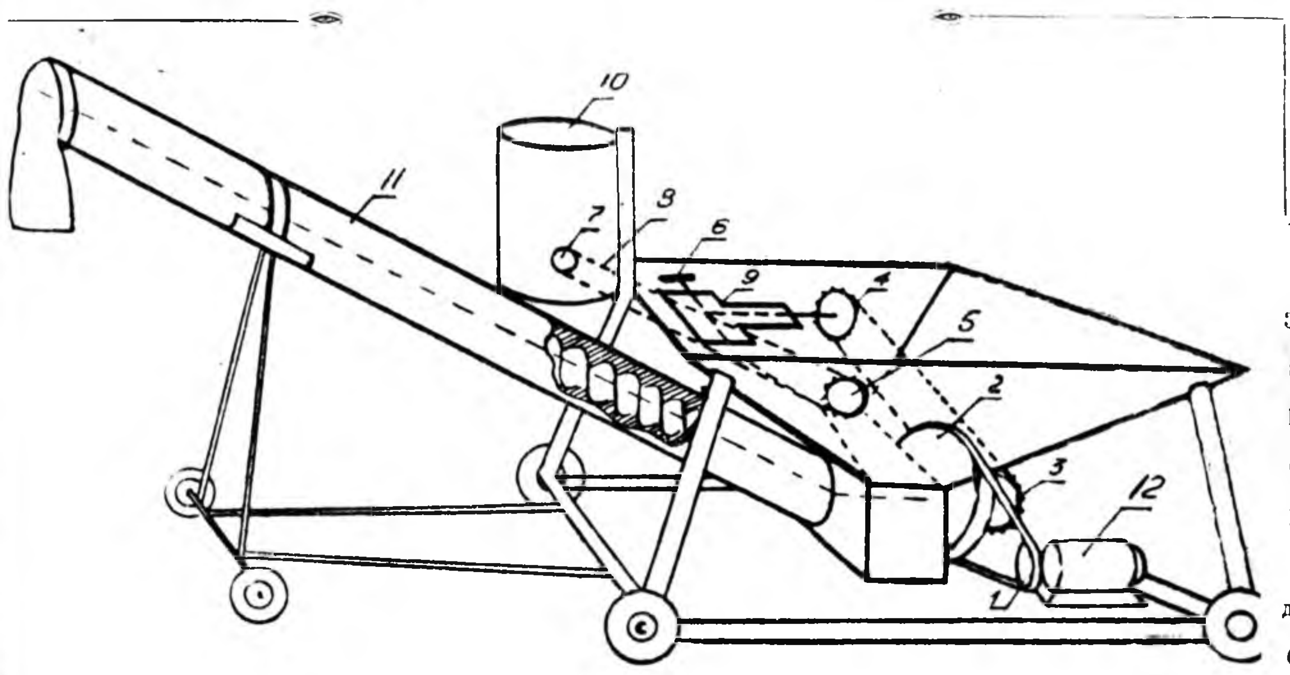
ЭНЭ ТҮХЕЭРЭЛГЭ хэрэглэхэдэ ямар аша туһатайб? Урдань хоёр хүн 6,8 тонно үрэһэ хүрэнгэ хордоһоной түлөө 5 түхэриг 80 мүнгэ абадаг байһан гээшэ. Жэшээлбэл, 253 тонно үрэһэ хүрэнгэ юрын аргаар хордоходоо (37 нормые х5 түх. 80 мүн.) хүдэлмэришэд 214 түхэриг 60 мүнгэ абадаг байһан. Харин шэнэ т хеэрэлгэ хэрэглэжэ, 253 тонно хордожо ашаһанай түлөө 101 түхэриг 64 мүнгэ (21 нормо х4 түх. 84 мүн.) абадаг болоо бшуу. Тиигэжэ 253 тонно үрэһэ хүрэнгэ хордожо ашахадаа (214 түх. 60 мүн.—101 түх. 64 мүн.) 112 түхэриг 96 мүнгэнэй алмалта хэгдэһэн болоно. Энээнһээ гадуур 4 хүн ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, ондоо тээ хүдэлхэ аргатай болоно бшуу.

Энэ түхеэрэлгын бүтээсэ горитой. 12—15 минутын туршада 25—27 центнер үрэһэ хүрэнгэ нэгэн доро хордожо, машинада ашадаг байха юм. Тарилгын халуун сагта үрэһэ хүрэнгын ехэ хэрэгтэй болоходонь, үрэһэ хүрэнгөө нэгэ доро хордожо, машинада ашаад ябуулхада зүйтэй.

Нэгэ доро хордоод, машинада ашадаг иимэ түхеэрэлгые хэхэдэ тон бага гаргашатай, оройдоол 35 түхэригэй болохо.

1964 ондо манай фермынхид 1330 гектарта ороохото ургамалнуудые, 425 гектарта тэжээлэй ургамал тариха. Тарилгын хүдэлмэри зүбөөр эмхидхээд, энэ түхеэрэлгөө шадамараар хэрэглээд байбал, тарилгынгаа түсэб хүдэлмэриин 8 үдэр соо дүүргэхэ, дүүргэжэ шадахашье байнабди.

Г. МИХАЙЛОВ,
Хориин үйлэдбэриин управлениин Үдын совхозой хоёрдохи фермые эрхилэгшэ, рационализатор.

1. Двигателиин шкив, утань 10 мм.
2. Шнегэй шкив, утань 300 мм.
3—4—5 «СД-24» сеялкын араатай сахаригууд.
6. Самоподавательтай холбоһон шкив.
7. «СУ-24» сеялкын араата сахариг.
8. Дозаторые хүдэлгэхэ түхеэрэлгэ.
9. «СК-2,6» комбайнай раздагочна коробко.
10. Ядохимикат хэдэг баанха-дозатор.
11. «С-6» комбайнай ороохо буулгадаг шнек.
12. Электродвигатель.

СССР-эй хүдөө ажахын министерствэдэ

Адуунай мяха ехээр абаха арга нөөсэ

й ажахынуудта жэл бүри 240 мянган тонно адуунай абажа болохо юм. Хээрын ехэ бэлшээритэй нютагууд- анай адуу үсхэбэрилхэ үүдые байгуулжа, тэрэшэ- у үсхэбэрилдэг бүхы нютагуудта голлогдоһон моридые бэл- шахан таргалуулжа адуу- а ехээр абадаг болохо хэ-

стан ба Киргизи, Яхадай, ай, Башкириин, Тувагай, Хальмагай АССР, Алтайн хизаар, Доодо Поволжи, Оренбургын, Новосибирскын, Эрхүүгэй болон Шэтын областьнууд илангаяа бараг- дашагүй баян арга боломжотой.

Энэ асуудал зүбшэн хэлсээд, СССР-эй хүдөө ажахын министерство иигэжэ тэмдэглээ. Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ моридые түлжүүлгэтэй нэгэн доро адуунай мяха абаха хэрэг эмхидхэгдэхэ ёһотой. Унагад хадаа хүдэлмэриин, үүлтэртэ болон спортивна моридые олошоруулха хэрэгтэ таһалагдаад, бэшэниинь 6—9 һаратайдаа үүсэлэгдэхэ болоно.

Мяха абаха зорилгоор байгуулагдаһан адуунай фермэ дээрэ 100—120-һоо үсөөн бэшэ гүүнүүдые байлгахын тулада нэн түрүүн хэмжээ абаха гэжэ зууршалагдана. Тиихын тулада гүүнүүдые нэгэ фермэ дээрэ хамтаруулха хэрэгтэй.

Олохон колхоз, совхозууд мяха абаха адуунай томо фермэнүүдтэй болонхой. Жэшээлхэдэ, Гурьевска областиин Суюндукска совхозой фермэ дээрэ дүрбэ мянган морид, Яхадай Эльгяйска совхозой адуу үсхэбэрилдэг отделенидэ 6500 морид тоологдоно.

Бүхэли жэл соо моридые адуулхада һайн хээрын бэлшээритэй газарнуудые иимэ фермэнүүдтэ шэлэн олохо шухала. Үбэлжөөнэй байрада дүтэшэгүүр бүдүүн тэжээл (страховой запас) бэлэдхэмээр газарнуудые ороной бүхы нютагуудта таһалжа үгэхэ хэрэгтэй. Зунай болон намарай бэлшээринүүдтэ саг үргэлжэ уһан байха зэргэтэй. Фермэ дээрэхи морид адуушадай бригадада даалгагдаха байна.

Моридые үсхэбэрилхэ бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдтай хамта СССР-эй хүдөө ажахын министерство адуунай мяха ехээр абадаг болохо талаар зууршалгануудые зохёоһон байна. Адуу үсхэбэрилдэг фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд урдаа табиһан зорилгонуудаа бодотоор шиидхэхын тулада али бүхы зүбшөөл, заабари эдэ зууршалганууд сооһоо абаха юм.

Үйлэдбэриин түрүүшүүл залуу хүдэлмэришэдые шефтээ абана

ВЦСПС-эй секретариадай тогтоол

Ороной арадай ажахын али бүхы һалбаринуудта жэл бүри олон шэнэ хүдэлмэришэд ажаллахаяа ерэжэ байдаг. Гансахан лэ үнгэрэгшэ жэлдэ промышленностиин, транспортын, хэлхеэ холбооной предприятинуудта, барилганууд болон хүдөө ажахыда 1.700 мянган залуу хүдэлмэришэд ажаллажа эхилээ.

Тэдэнэй хүн бүхэниинь богонихон болзор соо ажалай түрүү онол аргануудые шудалжа, үнинэй хүдэлмэришэдтэ адляар абаһаар хүдэлжэ ёрадаггүй ха юм. Тиимэһээ предприятинуудай түрүү хүнүүд залуу хүдэлмэришэдые шефтээ абана.

Залуу хүдэлмэришэдые шефтээ абаха дүй дүршэл тухай асуудал ВЦСПС-эй секретариат хаража үзэһэн байна. Үнинэй хүдэлмэришэдэй гаргаһан энэ үүсхэлые дэлгэрүүлхыень профсоюзуудай соведүүдтэ, центральна, республикануудай, хизаарнуудай, областьнууд болон фабрично-заводской комитедүүдтэ ВЦСПС-эй секретариат абаһан тогтоол соогоо дурадхаа. (ТАСС).

Хүдөөгэй ажалшадай һуралсал тухай

ЭРХИМ БАЯН—ЭРДЭМ БЭЛИГ

Холуур онгонгүй, гурба-дүрбэн жэлэйхитэй сасуулаад үзэбэл, ажалшадай политическэ болон юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ ябадал хүдөө нютагта нилээдгүй дэлгэрээ. Шадабари, мэргэжэлээ нарижуулха, шэнэ мэргэжэлдэ һураха хүсэлтэйшүүлэй тоо Хориин аймагта абаад үзэхэдэ, жэлһээ жэлдэ олоshоржо байна.

Хоёр жэлэй саада тээ, үйлэдбэриин управлениин тогтоогдоод байхада, Хори, Яруунын колхоз, совхозуудта трактор, машинануудые һайнаар ашаглажа шадаха механизаторнууд дуталдадаг байһан. «Өөһэдынгөө хүсөөр өөһэдынгөө дундаһаа мэргэжэлтэдые һурган гаргая» гэһэн Шэтын областиин таряашадай уряае халуунаар дэмжэн, ажахынуудай урзанда, нёдондо 573 тракторист, комбайнернуудые һурган гаргаа. Мүнөө жэлдэ 300 хүн комбайн, трактор жолоодохо, оньһон аргаар үнеэ һааха мэргэжэлдэ һуража байна.

Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалые Чисаанын совхоз (директор нүхэр Ц. Ж. Базаржапов, парткомой секретарь Ш. Г. Гармажапов, ахалагша инженер-механик Д. Ж. Жанаев) илангаяа эмхитэй һайнаар ябуулна.

Хүдөө нютагта ажалладаг хүн бүхэн механизаторай мэргэжэлдэ һураха ёһотой гэһэн зорилго табяад бэелүүлжэ байна. һуралсалдаа ехэ халаглатайгаар хандажа, дүүргэлтын шалгалтада «4», «5» гэһэн сэгнэлтэ абаһан олон нүхэдэй дунда хонишон Сүхэ Ринчинов, киномеханик Дархан Тортенкеев, хүдэлмэришэд Семен Балдуев, Нимбуу Бабуев, Бальжинима Дубшанов, Николай Гылыков гэгшэдые онсо тэмдэглэмээр. Автомашинын жолоошод болон хонишод, электригүүд болон бухгалтер, тоо бүридхэлшэд—янза бүриин хүдэлмэришэд трактор, комбайн жолоодохо үнэмшэлгэ абаһан байна. Хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын халуун хаһада энэ хоёрдохи мэргэжэлээрээ хүтэлһэн, тиигээд совхозынь механизаторнуудай кадрнуудаар дуталдахаяа болиһон, техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаһан амжалтатай. Мүн олохон шэнэ механизаторнууд мүнөө жэлэй һуралсалһаа нэмэхэнь. Совхозой парткомой, тэндэхи дунда һургуулиин дирекциин үүсхэлээр 9-дэхи классай һурагшад таряан. мал ажал дээрэ хэрэглэгдэдэг оньһото машинануудые ашаглаха мэргэжэлдэ һуража байнхай.

Чисаанын совхоз ажахыгаа хүгжөөхэ, гүрэндэ продукци үгэхэ талаар түрүү зэргэдэ гаранхай. Энэнь кадрнуудай дааһан хүдэлмэридөө шэнэ онол арга, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэдэг, ашаг ехэтэйгээр ажалладаг болоһонһоо дулдыдаа гэхэдэ болохо.

Энэ совхоз шэнгеэр механизаторнуудай һуралсалда халуун анхарал хандуулдаг ажахынуудые олоор дурдажа боломоор.

Гэбэшье Үдын, Хүрбын совхозуудта механизаторай мэргэжэл шудалжа эхилһэн зоной олониинь хэнээлһээ таһалдадаг, һуралсалаа оройдонь хаяжархидаг байна. Тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд алдуугаа заһаха, бэзэ.

Партиин ЦК-гай декабриин болон февралиин Пленумүүд дээрэ хүдөө ажахые ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ ябадалда химиин аша үрэ тон ехэ гэжэ тодорхэйлогдоо. Ургаса дээшэлүүлгэдэ элдэб үтэгжүүлгэ, ургамалай дайсадтай, үбшэнтэй тэмсэхэ ябадалда олон янзын химическэ препарадуудые зүбөөр хэрэглэхын тула шадабари, һуралсал хэрэгтэй гээшэ. Тиин мүнөө жэлдэ агрозоохимиин һуралсалай шэнэ хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Зоохими шудалха кружогуудта манай Хориин аймаг соо мүнөө 929 малшад, тэрэ тоодо 520 хонишод, 339 һаалишад, тугалшад һурана. 678 хүн агрохимиин һуралсалда ябана. Эндэ илангаяа олон хүдэлмэришэд Анаагай, «Первомайский» совхозуудһаа хабаадана.

Совхозуудаймнай олон хүдэлмэришэд тусхай дээдэ, дунда, юрэнхы эрдэмэй үдэшын дунда һургуулинуудта улам олоороо һурадаг болоо. Ганса үнгэрһэн жэлдэ Буряадай хүдөө ажахын институтда манай аймагһаа дүшэ гаран хүн заочноор һурахаяа ороһон байха. Жэл бүри хэдэн таряашад, малшад дээдэ, дунда хүдөө ажахын мэргэжэлтэй болобо гэһэн диплом абадаг болоо.

Юрэнхы, техническэ эрдэмээ дээшэлүүлжэ байгаа хүдөөгэй ажалшад машина зэбсэгые уралан нарижуулха, шэнэ юумэ зохёохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, хүдөө нютагта мүнөө научно-техническэ һайн дуранай бүлгэмүүд эмхидхэгдэнэ. Тиимэ эмхинүүдэй эдэбхитэдэй нэгэн, Үдын совхозой хоёрдохи гаһагай механик Григорий Еронович Михайлов һүритэй үбһые тэрэ зандань ашаалаад трактораар шэрэжэ, малай гүүртэ асардаг оньһон арга зохёогоо. Тэрэнь стоговоз гэжэ нэрэтэй. Тэрэнь резинэ мөөрнүүд дээрэ табигдаһан, утаашаа 5 м., хүндэлөөнөө 3,5 м. хэмжүүртэй тусгаар платформо, хойноо шарнираар холбогдоһон табан хүдэр түмэр шүдэтэй. Стоговоз шагтаглаһан трактор һүриин хажууда ерээд, гэдэргээ сухарижа, стоговозойнгоо шүдэнүүдые һүриин хормой доогуур түлхиһэнэй һүүлээр, лебёдкоор сомоогоо платформо дээрэ татажа гаргадаг. Иигэжэ нэгэ хүн 60—70 центнерэй һүри гансаараа хэдыхэн минутын туршада ашаад, хоролто гээлтэгүйгөөр зөөдэг юм. Нүхэр Михайловай дурадхалаар иимэ стоговозууд бусад газарта олоор түхеэрэгдэһэн байна.

Хүдөө ажахыгаа ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ гэһэн асари ехэ зорилгые бэелүүлхын тула эрдэм ухаанай түйлалтануудые, оньһон техникэ үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ шухала гэжэ партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй тогтоол соо онсо тэмдэглэгдэнхэй. Энэ заабариие дүүргэлтэ болгохо хэрэгтэ үргэн ажалшадай эрдэм һуралсалые, мэргэжэлые улам дээшэлүүлхэ гээшэ тон ехэ удха шанартай. Энэ талаар Хориин аймагта хэгдэжэ байһан түрүүшын алхамуудай саашадаа улам батажаха байһаниинь найдамтай.

К. ЖАЛСАРАЕВ,
Хориин хүдөөгэй парткомой пропагандист.

МАЛАЙНГАА ҮҮЛТЭР ҺАЙЖАРУУЛАЯЛ

Гүүртэ, фермэ бүхэндэ малай үүлтэр харуулһан дэбтэр бии болгохо. Үүлтэртэ малай фермэнүүдые олон болгохо. Мэргэжэлтэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ.

Адууһа мал зүбөөр харууһалжа, эрхим шанартай тэжээл элбэгээр эдюулээд, үүлтэрыень эрид һайжаруулан, тэдэнһээ ашаг шэмэ ехээр абадаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй тогтоол дотор онсо тэмдэглэгдэнэ.

Республикымнай олонхи колхоз, совхозуудай ажахынь гол һалбари—мал ажал гээшэ аабдаа. Тиимэһээ манай эндэ үхэр малай үүлтэр һайжаруулха, эрхим шанартай үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангаха асуудал илангаяа ехэ удха шанартай байна.

Буряад орон дотор симментал үхэр олошоруулха талаар Сэлэнгын үүлтэртэ мал үсхэбэрилдэг станци һүүлэй 30 шахуу жэл соо яһала ехэ хүдэлмэри хээ. Тэдэнэй оролдосотойгоор хүдэлһэнэйнь ашаар республикын олонхи ажахынууд гол түлэб буряад симментал хоёрой холимол, һайжаруулагдаһан үүлтэрэй малтай болоһон байна.

Зарим колхоз, совхозуудай мал хуу шахуу һү, мяха ехээр үгэдэг симментал үүлтэрэй болоо. Жэшээлхэдэ, Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Сэлэнгэ нютагай Тельманэй, Карл Марксын, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд, Сэлэнгын совхоз үүлтэртэ малай хэдэн фермэнүүдтэй болоһон. Тэндэнь эхэнхидээ жэл соо тус бүридөө 3000—4000 килограмм һү үгэдэг үнеэд бии. һүнэйнь тоһолиг 3,8—3,9 процентэ хүрэдэг юм.

Теэд һүүлэй хэдэн жэлэй туршада колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй зүгһөө тэдэ үүлтэртэ малай фермэнүүдтэ анхарал ёһоор табигданагүй. Үнгэрхэдөө зарим ажахынууд үүлтэртэ малайнгаа фермые миил юрын фермэ болгожорхинхой. һайн үүлтэрэй малнуудта эрхим шанартай тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, зүбөөр харууһалха, ашаг шэмэтэй, һайн уг һалтартай малые илгажа, үсхэбэридэ табиха тушаа хэншье һаналаа табинагүй. Илангаяа үүлтэртэ үнеэдые зоотехнигэй заабариин ёһоор зүбөөр эдеэлүүлжэ, харууһалжа, һайнаар һааха хэрэгтэ тон хайша хэрэгээр хандана. Энээнһээнь боложо, һайн үүлтэрэй гэжэ тооной үнеэдынь һү шэмэ ёһоор үгэхөө болишоно. Тэдээн соонь жаа дэлэнтэй, хүхэ муутай малшье олон дайралдана. Тиимэ үнеэдые гунжан байхаһаань хойшо зүбөөр харууһалжа, эдеэлүүлжэ, хүхэ дэлэнгынь эльбэжэ, нидхэржэ, үүжам ехэ, ходорхой һайн болгохын түлөө оролдогдоногүй.

Үнэндөө һаалишадта тиимэ хүдэлмэри хэхэ аргашьегүй. Юуб гэхэдэ, гараар һаадаг нэгэ хүндэ хэтэрхы олон үнеэд даалгагдана.

Манай һанахада ажахынуудта үүлтэрэй малай фермэнүүдые олоор эмхидхэхэ шухала байна. Хаа хаанагүй үүлтэр һайнтай, һү шэмэ ехэтэй, бэеэр томо сула малнуудые илгажа, үсхэбэридэ табиха хэрэгтэй. Мүнөө Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын, Тельманэй, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд, мүн Мухар-Шэбэрэй управлениин Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо, «Дружба» колхоздо үүлтэртэ үнеэдэй фермэнүүдые дахин эмхидхэжэ эхилэнхэй. Тэдэнэр малай үүлтэр харуулха дэбтэр, зоотехническэ тоо бүридхэлые гүримшүүлжэ, үнеэн бүриһөө үдэртөө һаагдаһан һүнэй хэмжүүр, тоһолигыень наринаар бүридхэжэ абадаг болонхой.

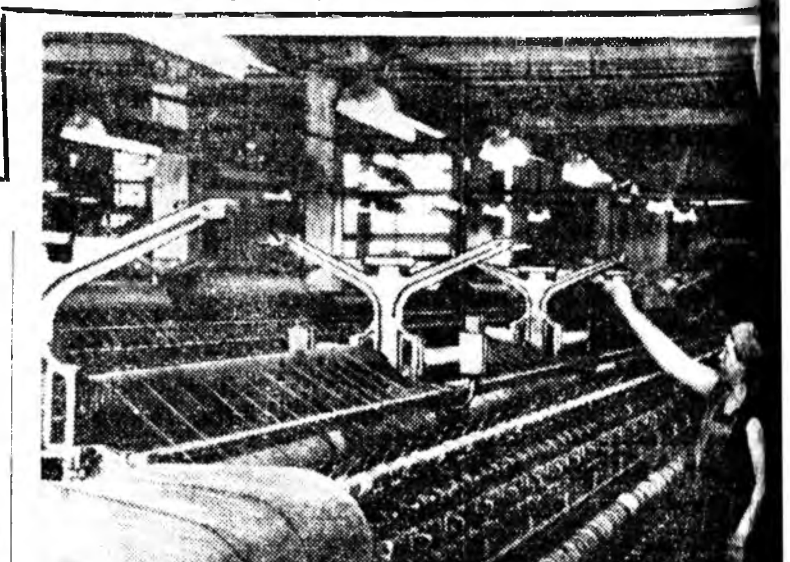
Урда жэлнүүдтэ ажахы бүхэндэ шахуу тусхай дэбтэр байдаг һэн. Тэндэнь үхэр малай үүлтэр, уг гарбалынь, мүн бэеынь шэгнүүр, ашаг шэмыень харуулһан тэмдэгүүд бэшэгдэдэг байгаа. Энээнэй ашаар һүрэг соогоо эгээл һайн угтай үүлтэрэй буха, үнеэнһээ гараһан малые илган шэлэжэ, үсхэбэридэ табихадань зохид болоно бшуу. Харин һүүлэй жэлнүүдтэ тиимэ дэбтэр бэшэгдэнэгүй, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри тоогдохоёо болишоо. Энээнһээ уламжалан, эрхим үүлтэрэй үхэр малнууд бүхы һүрэг соо ниилэжэ, худхаршоод байна. Тэдэниие сүглуулжа, үүлтэрыень улам һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ саг тулаа.

Мүнөө хаа хаанагүй тиимэ дэбтэрнүүдые бии болгожо, тэндэ малай үүлтэр тушаа дэлгэрэнгыгээр бэшэдэг болохо шухала. Нэн түрүүн колхоз, совхоз бүхэндэ мэргэжэлтэд тусхай дэбтэр дээрэ үхэр бүхэниие ямар буха, үнеэнэй түл бэ, ямар үүлтэрэйб гэжэ һайнаар бэшэдэг байха зэргэтэй. Мүн тэрэ дэбтэр соонь үнеэнһээ үдэр бүри һаагдаһан һүнэйнь тоо бүридхэл, тэрэнэйнь тоһолиг, хэды сагта ороондо орооб, хэдындэ шэргээб, ямар болзорто түрэхэб гэжэ наринаар тэмдэг... Үүлтэр харуулһан дэбтэр... нарай тугалай гараһаар... боломсоор шэгнээд, бэшэ... байна. Үдаань тэдэниие... тань, үе үе болоод ла... бэеынь хэмжэжэ байгаад... һайнаар бэшэхэ хэрэгтэй... үүлтэртэ буха, үнеэдтэ ... дэнь амяар амяарынь тоо... хэл хэхэ ёһотой.

Саашадаа колхоз, совх... зоотехнигүүд ажалдаа тон... салгатайгаар хандажа, ... үүлтэр эрид һайжаруулх... бодотоор оролдодог болохо... бшуу. Юуб гэхэдэ, энэмнай... техник бүхэнэй үдэр бүри... бэелүүлжэ байха ёһотойл... ха юм. Энэ талаар гансаа... хынуудай зоотехнигүүд б... үйлэдбэриин управлени... гүрэнэй племстанцинуудай... шалгын станциин мэргэ... хамтынгаа хүсөөр нилээ... юумэ хэхэ зэргэтэй.

А. БАЛ...
Буряадай гүрэнэй үү... эрхилхэ станциин гл... зоотех...

Мүнөөдэр... шухала асу...

Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй Улаан-Үдын ... фабрикынхид Майн урда тээхи ажалай вахтада жагсанхай... рикын аппаратна ээрэлгын цехэй ээрэгшэ Фаина Федоров... нецова эрхимээр ноолһо ээрээд, халаанайнгаа даабари ходо ... лэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: Ф. Кузнецова ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ ф...

Профсоюзна ажабайдал

Зорилгоёо тодоруулба

Профсоюзуудай областной соведэй болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй областной комитедэй нэгэдхэмэл пленум һаяхан үнгэргэгдэбэ. Партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй дүнгүүд болон республикын профсоюзуудтай зорилгонууд, ажаллаха арга һайжаруулха тухай хэмжээ ябуулганууд гэһэн асуудал эндэ зүбшэн хэлсэгдээ. Профсоюзуудай областной соведэй секретарь нүхэр **Ринчино,** областной соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **Асеевэй** элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлтэ эдэбхитэйгээр үнгэргэгдэбэ.

Партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэриин бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһан, энэ талаар саашадаа юу хэхэ тухай пленумдэ хабаадагшад тодорхойгоор хөөрэлдэбэ. Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо гэһэн бүхы совет арадай шиидхэхэ зорилгодо профсоюзуудай дүүргэхэ үүргэ айхабтар ехэ. Профсоюзна организацинууд ажалшадай дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үнгэргэхэ, коммунис ажалай түлөө мүрысөө эмхидхэн хүтэлбэрилхэ, түрүү дүй дүршэл согсолон дэлгэрүүлхэ уялгатай, үйлэдбэриие түсэблэхэ арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэжэ шадаха, дүүргэжэшье байна гэжэ заагдаа. Коммунис ажалай түлөө мүрысөөн республикымнай промышленна предприятинуудта үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөнэй һайн талые, дүй дүршэлые колхоз, совхозуудай ажалшадта дамжуулан үгэхэ, мүн хүдөөгэй ажалшадта үзүүлэгдэхэ медицинскэ хангалга һайжаруулха талаар городой предприяти, эмхи зургаануудай профсоюзна организацинууд ехэ туһаламжа хүргэжэ шадаха гээшэ. Тиимэһээ тэдэнэр совхозуудай профсоюзна организацинуудые өөһэдынгөө шефтэ абаха, коммунис ажалай түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар һайн туһаламжа, нүлөө үзүүлхэ ёһотой.

Февралиин Пленумэй шиидхэбэриие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гэжэ зоригжоһон Кабанскын совхозой хүдэлмэришэд совхозоо ашаг олзо оруулдаг ажахы болгохо гэжэ оролдоно. Энээнэй ашаар ажалай эмхидхэл һайжаруулагдаа.

1970 ондо ороохо таряа ургуулгые 2 дахин, тэжээл бэлэдхэлгые—2,5 дахин, овощ, хартаабха абалгые—2 дахин, мал ажалай продукт үйлэдбэрилтые 2—2,5 дахин ехэдхэхэ талаар партиин обкомой III пленумэй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда табиһан зорилгые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула ехэ оролдолго, хүсэ шадал гарган ажаллаха хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэд, үгэ хэлэһэн нүхэд тэмдэглээ. Энэ зорилго бэелүүлхын тула ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, түрүү дүй дүршэл, наука, техникын түйлалта нэбтэрүүлһэнэй ашаар продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха хэрэгтэй болоно. Республикымнай совхозуудай гурбанай хоёр хубинь нёдондо жэлэй туршада гүрэндөө ашаг олзо оруулжа шадаагүй, 4,7 миллион түхэригэй гарза хэһэн байна. Иимэ ушар юун дээрэһээ тохёолдоноб гэхэдэ, зарим совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд экономическа шэнжэлэлгэ хэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудай үйлэдбэрилгын гаргаша тооложо үзэхэ асуудалда ёһотой анхарал хандуулнагүй. Совхозуудай рабочкомууд экономико шэнжэлгэдэ хүдэлмэришэдые олоор хабаадуулнагүй. Мүн ажалай түлөөһэ гүримшүүлхэ асуудалда ёһотой анхарал хандуулагданагүй.

Ториин совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ **Кречетов,** Хурамхаанай совхозой отделениие эрхилэгшэ **Димитров,** Охин-Булагай, Кабанскын совхозой рабочкомуудай түрүүлэгшэнэр **Петров, Рыбаков** болон бусад ажалай эмхидхэл һайжаруулха асуудалда анхарал хандуулһан байна. Тусхайлбал, Охин-Булагай, Кабанскын совхозуудта тракторна бригаданууд отделениин мэдэлһээ гаргагдажа, совхозой дирекциин мэдэлдэ угтэбэ. Эдэ бригаданууд звенонууд болгон хубаагдажа, тэдэндэ техникэ даажа үгтэнхэй.

Хүдэлмэришэдтэ ажалай ёһотой условн байтуулха, медицинскэ хангалга һайжаруулха талаар пленум дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болобо. Промышленна зарим предприятинуудта, совхозуудта хүдэлмэришэдэй ажалай условн һайжаруулагдажа, медицинскэ туһаламжа саг соонь хүргэгдэдэг болоо гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Гэхэ зуура, ажалай условн һайжаруулха хэрэгтэ үшөө горитой дутагдал бии байһаар, үбшэлхэ ябадал үшөө олон. Ажалшадта үзүүлэгдэхэ медицинскэ туһаламжа, ажалай условн һайжаруулһанай ашаар үбшэнэй шалтагаанһаа боложо ажалдаа гарахагүй ябадал эрид үсөөрүүлхэ тухай хэлсэгдээ.

Областной соведэй пленум зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа тогтоол баталан абаһан, февралиин Пленумэй шиидхэбэриие бодотоор бэелүүлхэ, мүн хүдэлмэришэдэй ажалай условн һайжаруулха хэмжээ ябуулга хараалһан байна.

Р. ДЕРЕНЧЕНКО.

Ажалай вахтада...

Республикымнай коммунис ажалай түрүүшын предприяти болохо Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд эршэ хүсэеэ үдэр бүри шангадхан ажаллана. Байгша оной нэгэдэхи кварталай турша соо фабрикын хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүд үйлэдбэриингөө түсэбые 107—108,5 процент дүүргэжэ, ажалайнтаа бүтээсэ 106 процентдэ хүргэнхэй. Энэнь ажалша бэрхэ, алдар суута коллективэй абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ байһые гэршэлнэ.

Фабрикын аппаратно-ноолһо ээрэлгын, сэмбэ нэхэлгын, сэмбэ будалгын цехүүдээр ябаад харахада олон тоото оньһото машинанууудай сэмбэ нэхэдэг, автомат станогуудай абяан забда залигүй уран хүгжэмдэл жэнгинэн, эндэшье тэндэшье үнэтэ бүд—нарин сэмбэ ульгам гартай, хёрхо нюдэтэй хүдэлмэришэдэй хүсөөр бүтээгдэнэ. Сэмбэ нэхэдэг цехэй начальник Виталий Иванович Шиганов баатар хүбүүд, басагадайнгаа габшагай ажалаар омогорхон, алдар нэрыень дурдана. СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Афанасьева тухай иигэжэ хөөрэнэ:

—Маланья Ефимовна мүнөө жэлдэ нёдондонойхиһоо үлүү бүтээсэтэй, эршэтэйгээр ажаллан, халаанайнгаа даабариие ходо 108—110 процент дүүргэжэ, эрхим шанартай сэмбэ нэхэнэ, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, нүхэдтөө жэшээ харуулна.

Эндэхи сэмбэшэд — коммунис ажалай ударнигууд В. И. Войлокова, Т. Э. Ковалева, М. А. Нестерева, А. В. Коротова болон бусад һүүлэй хоёр жэлэй туршада халаанайнгаа даабариие 105—107 процент дүүргэжэ, баһал эрхим шанартай сэмбэ нэхэн гаргана.

Мүнөө үедэ фабрикын сэмбэшэд ажалайнгаа бүтээсые 1965 оной хэмжээндэ хүргөөд, бултадаа эрхим шанартай сэмбэ ... юм. Эдэнэй нэхэдэг пал... костюмай «Одон», «Са... «Дарима», «Сэсэг» болон ... нэрэтэй бүдүүд гансашье ... публика дотороо бэшэ, мүн... нойнгоо бусад городуудай ... шадта мэдээжэ болонхой. ... нэхэдэг цехэйхид бүхы ф... дотор дэлгэрһэн социалис ... сөөндэ түрүү һуури эзэлһэ...

Фабрикын томохон участ... дай нэгэн болохо аппар... ээрэлгын цехэйхид сэмбэ ... шэдһээ жэшээ абажа, ажа... дэлмэреэ нилээд бүтэмжэтэй... шагайгаар эрхилнэ,—гээд ... ратно-ээрэлгын цехэй начал... Владимир Иванович Го... хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье энэ цехэй ... ээрэгшэд Н. И. Рандина, ... Бобылева, В. В. Молофеева, ... Чупрова гэгшэд даабари... үлүүлэн дүүргэхэтээ хамт... хим шанартай продукци гар... түлөө тэмсэнэ. Аппаратно-... ээрэлгын цех соо 140 гар... химэй эрхимүүд замай залу... бии. Энэ цехэйхид байгша ... түрүүшын кварталай түсэб... процент дүүргэхэ зорилго ... бяад, эршэ хүсэеэ улам ... лан, үндэр бүтээсэтэ ажал... гэр жэшээ харуулна. Сэм... далгын цехтэ ажалладаг ... рай туһалагшанар—В. В. ... ровай, Д. М. Любовниковой, ... Белоплотовагай хүтэлбэр... участогайхид—халаан бүх... гөө даабариие ходо ... дүүргэнэ. Нёдондо энэ ... ажалдаа голодоһо гаргаха ... үзэгдэдэг һаа, энэ жэлэй ... һэн һаранuудта сэмбэ бү... технологи эрид һайжаруул...

Нарин сэмбын фабрикын ... зуугаад хүдэлмэришэдэй ... тивэй абаһан социалис ... нэрэтэй солотойгоор һараһ... рала бэелүүлжэ, ажалай ... ехэ амжалта түйлахань ... тай.

Д. Шагду...

Хоёр мянгатанай тоо олошорһоор

(Мартын дүнгүүд)

Модо бэлэдхэл дээрэ хүдэлжэ байһан бага комплексно бригадануудай хоорондохи мүрысөөнэй эршэ улам шангадажа, эндэ шалгаржа ябаһан замай залуушадай тоо олошорһоор. Нүхэр А. П. Кудряшовой үүсхэлээр дэлгэрһэн хоёр мянгатанай мүрысөөн «Забайкаллес» комбинадай леспромхозуудта үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эгээл түрүүлэн Хандагатайн леспромхоздо үүсхэгдэһэн энэ хүдэлөөндэ бусад леспромхозуудай бага комплексно бригаданууд олоор хабаадалсана. Тэдэнэй олонхинь ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхээр хараалһан хэмжээндээ хүргэжэ шадаа. Тусхайлбал, Хандагатайн леспромхозой 10 бригада, Баргажанай — 7, Байгалай — 6, Хүртэйн — 2, Худанай леспромхозой нэгэ бригада, бүхыдөө комбинадай предприятинуудай 26 бригада һара соо 2000 кубометр модо бэлэдхэжэ, таллуулдаг болобо.

Имагтал ехэ бүтээсэ түйлажа байһан хоёр мянгатанай бригадануудай эршэтэ ажалаар модо бэлэдхэхэ март һарын түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн байна.

Комбинадай 69 бригада һара бүхэндэ 1500-һаа 2000 кубометр хүрэтэр модо бэлэдхэжэ таллуулдаг болонхой.

300 гаран бага комплексно бригада майн нэгэнэй хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсажа, 1964 ондо абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. һара бүхэндэ 2000 кубометрһээ бага бэшэ модо бэлэдхэхэ гэһэн мүрысөөн Хандагатайн леспромхоздо үргэнөөр дэлгэржэ, хоёр мянгатанай тоо һара ерэхэ бүри олошорно. Хэрбээ январь, февраль соо иимэ 6 бригада байгаа һаа, март соо 10 бригада 2000 кубометр модо бэлэдхэжэ шадаа. Мүрысөө үүсхэһэн А. П. Кудряшовой бригада эндэ түрүүлжэ ябаһаар. «ТДТ-60» трактор ашаглажа байһан тус бригадынхид январь соо 2007, февральда —2181, мартда — 2415 кубометр модо бэлэдхэн таллуулаа гэхэ гү, али һара бүриинь бүтээсэ дунда зэргээр 2212 кубометртэ хүргэгдэһэн болоно. В. И. Спиридоновой бригада дунда зэргээр һара соо 2115, И. А. Костроминай бригада 2119 кубометр модо бэлэдхэбэ. Г. С. Арамовичусай хүтэлбэрилдэг бригада бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана гэжэ тэмдэглэхээр. «ТДТ-40» трактор хэрэглэдэг энэ бригада һара бүхэндэ 2039 кубометр модо бэлэдхэн таллуулна.

Баргажанай леспромхозой бага комплексно бригаданууд һайнаар ажалладаг болобо. Эндэхи 28 бригадануудай 7-ниинь 2000-һаа дээшэ, 9-ниинь 1500-һаа дээшэ кубометр модо бэлэдхэһэн юм. Январь соо леспромхозой нэгэшье бригада ажалай бүтээсэ 2000 кубометртэ хүргэжэ шадаагүй байгаа һаа, февраль соо хоёр бригада, харин мартда 7 бригада ехэ бүтээсэ түйлаба. Бүхы бригаданууд модые нарин зүрүүдаар отолон унагааха шэнэ технологи хэрэглэжэ, амжалта түйлаа. Мүн эндэ түрүүшынхеэ гидроклин хэрэглэгдээ, модые прицепгүйгөөр шэрэдэг болоо.

Байгалай леспромхозой бага комплексно бригаданууд абаһан уялгаяа бодотоор дүүргэнэ. Леспромхозой 26 бригадын 9-ниинь 1500—2000 кубометр, 6 бригада — 2000 үлүүтэй кубометр модо бэлэдхээ. Мүн Итанцын леспромхозой бага комплексно бригаданууд хоёр мянгатанай мүрысөөндэ оролсожо, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхые оролдоно. Модые томо багсаар ашаха, нарин зүрүүдаар отолжо унагааха шэнэ арга хэрэглэһэнэй ашаар тус леспромхозойхид энэ оной гурба һарын түсэб амжалтатайгаар дүүргэээ. 25 бригадануудай 11-ниинь 1500—2000, 9-ниинь 1000—1500 кубометр модо бэлэдхээ.

Хориин, Горхоной, Шулуутайн, Хүрбын леспромхозуудай бага комплексно бригадануудай хоорондо социалис мүрысөөн һулаар дэлгэрэнхэй. Бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг бригаданууд эндэ үсөөн байһаар. Жэшээлхэдэ, Хориин леспромхозой 28 бригадануудай оройдоо 3 бригадань 1500 кубометр модо бэлэдхээ. Шулуутайн леспромхоздо 41 бригада бии юм, харин тэдэнэй 4-ниинь ажалайнгаа бүтээсэ 1500—2000 кубометр хүргөө, нэгэшье бригада 2000 кубометрһээ ехэ модо бэлэдхэжэ шадаагүй байна.

Бага комплексно бригадануудай социалис мүрысөө үүсхэһэн А. П. Кудряшовой бригадада эмхидхэгдэһэн түрүү дүй дүршэлэй һургуули муу бэшээр хүдэлнэ. Март һарын туршада Хориин, Шулуутайн леспромхозой бага комплексно бригаданууд эндэ һуралсаа.

Е. МИХАЙЛОВА,

Хандагайн леспромхозой коллектив жэлэй эхинһээ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана, кварталайнгаа түсэб уридшалан дүүргээ.

Тус леспромхозой модошод Майн Нэгэнэй вахтада жагсаад, һайндэрые амжалтата ажал хэрэгээрээ угтахын тула модо шэрэхэ 4 һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн шэнэ социалис уялга абаба.

Долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэбые, абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула тэдэнэр түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, ажалаа шэнэ аргаар эмхидхэхые шармайн оролдоно.

Хандагайн леспромхозой Халзан гэжэ участогай дээдэ скпадай Иван Егорович Белых гэгшын бригадын ажаллажа байһаниинь манай зураг дээрэ харуулагдана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БУРЯАД ҮНЭН

2 дохи нюур.
1964 оной апрелиин 9.

МАЛШАДАЙ ЭРИЛТЫЕ ДҮҮРЭН ХАНГАХЫН ТУЛА

(Культбазануудай хүдэлмэриие һэргээхэ тухай)

...эй хүтэлбэри доро социа... коммунизмда ороходо зорил... арадай бэелүүлжэ байгаа ...сата малшадай культурно-...дай хэрэглэмжые хангаха ...улам ехэ удха шанартай боло-...

...коммунизм байгуулгатай ...гүй холбоотой байхаһаа ...ее ажахыгаа хурдан түр-...гүжөөхэ тухай КПСС-эй ...февралиин Пленумэй тогтоо-...нуулгатай онсо тааралдана.

...той хамта малшадай культур-...дуудалай хэрэглэмжэ хангал-...гүй байһан тухай онсо тогто-...мээр. Юуб гэхэдэ, олонхи ...болон совхозууднай гол тү-...ажал архилдаг, бүхы дээрээ ...0—50 мянгаад толгой элдэб ...мал үсхэбэрилдэг байна. Тиихэдээ фермэ, гүүртэ болон ...найн хүбшэ талын хоол ...элбэгтэй газарта—түбэй тос-...аа 40—100 модоной газар-...һан байдаг. Тэндэ сов-...дэлмэр...шэд болон колхозни-...40 хубинь ажаһуудаг.

...ые культурно-гэгээрэлэй хү-...—лекци уншалга, кино кон-...үү... гэхэ мэтэ имагтал тосхонуудта эмхидхэгдэдэг хаям. Тиихэдэ мяха тоһо ...дэг ажалша малша хү-... анхаралгүйгөөр орхиг-...дэг һэмнай. Энэ эбсэшэгүй ...ые усадхахын тула шэнэ ...нуул элирүүлэгдэжэ, Хяаг-...тай Ноёхоной колхознигууд ...доторооо анха түрүүлэн, ...дээгүүрээ культбазануудые ...э үүсхэл гаргаа бэлэй. ...е партиин обкомоор һай-...а, хаа хаанагүй дэлгэрүүл-...радхагдаа һэн. Һүүлээрнь ...ниитэ-политическэ хүдэл-...буулхада, мүн малшадай ...далай хэрэглэмжэ хангалгада ...ые элсүүлхэдэ айхабтар ...тай байһанаа харуулаа һэн. ...задахи хамтын байра, ра-...улаан булан, бани, мага-..., али киоск, спортын талмай ...тэ тиимэ үүргэ дүүргэншье-...хаб.

...эдэ анха Хүдэриин аймагта ...үхеэрэлгэтэй культбазануудн... һэн. 7 дэнь тус бүридөө 200—400 квадратна метр ...тай, өөрын хамтын байратай, булантай, столовотой байгаа ...эшээнь, Хүдэриин совхозой ...дахи отделениин тиимэ бааза-...над малшад байрладаг һэн. ...мэрхүү олон таһалгатай ...ууд Мухар-Шэбэрэй аймагай ...й нэрэмжэтэ колхоздо, Түн-...аймагай Саянай совхоздо бо-...садшье һуурин газарнуудта ...дөө бэлэй. Тэдэниие даагша-... коллектив соохи эдэбхитэ-...тэн томилогдожо, культба-...оведые хүтэлбэрилдэг һэн.

...имэ культбазанууд социа-...ёл культурын, болбосон зохи-...ажаһуулгын ёһотой гуламта ...ү яахаб! Мүн ниитэ-полити-... болон хүмүүжүүлгын хүдэл-...буулхадань партийна эмхинүүдтэ яаһан зохид түшэг тулгуури боложо үгэнэб!

Культбазануудай имэ һайн һайхан үүргэ дүүргэдэг, дүүргэжэ шадахашье байһаниинь бодото ажабайдал дээрэ тодоруулагдаа һэн.

Гэхэ зуура КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй ямар заабари үгэһэниие дурдая. «Партийна органуудые доодо шатаһаань дээдэ шатадань хүрэтэрнь үйлэдбэриин шэнжэ түхэлөөр хубилган байгуулга хадаа партийна организацинууд ажаһуудалай, һуралсалай, соёл культурын асуудалые шиидхэхэеэ болихо гэһэн удхатай бэшэ юм...»,—гэжэ дурсагдаһан Пленум дээрэ Н. С. Хрущев хэлээ һэм шуу... Тиихэдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэһэн гол зорилго шиидхэлгэдэ культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэри сүм зорюулагдаха ёһотой гээд тэмдэглэгдээ һэн.

Культбазанууднай мүн түрүү шүүлэй дүй дүршэл нэбтэрүүлхэдэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэдэ, социалис мүрысөө хүгжөөхэдэ айхабтар тааруу байна бшуу. Энэмнай КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй угаа зохидоор тааралдана.

Культбазанууд мүн жэжэ отара, гүүртэ болон фермэнүүдые томодхоходо туһална. Тэдэниие колхоз болон совхозуудай хүсэ зөөреэр, олониитын үүсхэлтэ ёһоор, малшадай өөһэдэйнь воскресник, субботнигуудыешье эмхидхэжэ байгаад бариулхада угаа тааруу хаям.

Культбазанууд гээшэмнайл арадай үүсхэлээр байгуулагдаһан, малшадай эрилтые хангахада алишье талааран айхабтар шухала гуламтанууд мүн.

Гэбэшье энээн тушаа һүүлэй үедэ зарим зарим колхоз болон совхозуудта ямаршье анхарал хандуулхаяа болишоһониинь гайхалтай.

Баһа культура болон ажаһуудал хоёрые хоорондонь илгажа харадаг, малшадай культурно-ажаһуудалай хэрэгые зарим хүтэлбэрилэгшэдэй огто хэрэгсээдэггүй ушарнууд үзэгдэдэг. Жэшээнь, Зэдын үйлэдбэриин управлениин харьяата ажахынуудта малшадай 863 точконууд тоологдоно, тэндэ 3500 хүн ажаллана. Энээнтэй дашарамдуулан Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (парткомойнь секретарь нүхэр Гармаев) тухай дурдая. Эндэхи Булаг гэжэ нютагта байрын гурбан ехэ таһалгатай, улаан булантай культбаза түхеэрэгдээ һэн. Теэд мүнөө энэнь хооһон һуужа байна. Хамаг зөөри хэрэгсэлыньшье үриигдэнхэй, үгы хэгдэнхэй. Гушаад гаран малшадынь уйтан харанхы гэр байранууд соо байрлана. Дурсагдаһан колхозой Намаг гэжэ нютагта, КПСС-эй XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Ангархай, Үшөөтэйдэ малшадайнь ажаһуудал мүн лэ эмхи гурим муутай, тэндэ киношье харуулагдадаггүй, ном, газетэ, журналшье абаашагдадаггүй.

Ториин совхоздо хэдэн жэлэй саада тээ 6 культбаза эмхидхэгдээ бэлэй. Мүнөө үедэ тэдэнэй гансань лэ—Үхэр Шулуундахинь хүдэлөө нэрэтэй. Хуурай, Алцаг, Зүүн Тори болон Горхондохи культбазанууд баһал хооһоршонхой.

Имэрхүү байдал Захааминай, Яруунын болон бусад аймагуудта үзэгдэнэ.

Эгээ мүнөө үедэ дурсагдаһан баримтануудай тэсэшэгүй болоһониинь элитэ бээзэ даа.

Малшаднай коммунис байгуулалтын эгээл дайшалхы һалбари дээрэ ажаллажа байнад хаям. Ушар тиимэһээ тэдэнэр партийна, советскэ болон профсоюзна эмхинүүдэй зүгһөө саг үргэлжын анхаралда хүртэхэ ёһотой бшуу.

Үйлэдбэриин түсэб дүүргэбэл, ондоо юумэн тухай, тэрэ тоодо хүниие хүмүүжүүлхэ тухай бодожо үзэхэ дурагүй хүтэлбэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум дээрэ ямар хурсаар шүүмжэлэгдээ һэм бэ. Энээн тухай хэншье хүтэлбэрилэгшэ бүхэн мартахагүй ушартай.

Энээн дээрэһээ юу хэлэлтэйб гэхэдэ, малшадай дунда политико-хүмүүжүүлгын болон культурно-ажаһуудалай хүдэлмэри ябуулга бүхы олониитын. нэн түрүүн партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско эмхинүүдэй хэрэг болоно.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй тогтоолые бэелүүлхэтэеэ хамта Дээдэ Зэдын, Темнигэй, Баргажанай, Витим—Түрхэлэй болон бусадшье нэлэнхы ехэ тала бэлшээринүүдые ашаглаха ёһотой бологдоно. Мүн, жэшээнь,1962 ондо Ториин совхозой Дээдэ Темнигтэ, Таглей нуур шадар, бага Хамар-Дабаандахи бэлшээринүүдтэ 2500 толгой эбэртэ бодо мал зуһажа, гурбахан һарын турша соо 250 центнерээр шэгнүүрээ нэмээһэн байгаа юм. Тиихэдээ мяханай центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн оройдоол 4,5 түхэриг болоо һэн. Эндэхи бэлшээринүүдээ ториинхид «мяханай газар» гээд омогорхон нэрлэдэг. Теэд тэндэ ажаһуугаа хэдэн олон малшадай ажаһуудалай эрилтые ёһоор хангангүй ээлжээтэ зорилгонуудаа шиидхэжэ шадахагүйбди.

Яруунын, Захааминай, Ахыншье болон бусад аймагуудай хэды олон малшад, хуушарһан муу байранууд соо ажаһуунаб. Хэдэн һарын банидашье ороогүй, киношье хараагүй, хэдэн недели соо радиошье шагнаагүй, ном газеташье уншаагүй улад тэндэ байха юм... Энэмнай, сэхыень хэлэхэдэ, ажалайшье бүтээсэдэ муугаар нүлөөлнэ.

Юрэдөө малшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэ үбэл зунгүй жэншэлгүй һайнаар хангагдаха ушартай. Жэшээнь, зунай бэлшээриин газарнуудта ехэ мүнгэ зөөри гаргангүй, культурно-ажаһуудалай хүнгэн түхэлэй баазануудые бариха арга бии бшуу. Гадна отара болон гүүртэнүүдые томодхоходоо культбазануудай үүргэ улам дээшэлхэ байна.

Тэрэшэлэн гансал малшад бэшэ, мүн механизаторнуудта, түб тосхонуудһаа холо хүдэлдэг хүдэлмэриг дтэ, колхознигуудташье нүүдэл культбаза эмхидхэжэ үгэбэл, тэдэнэй культурно-ажаһуудалайнь хэрэглэмжые хангахада таатай зохид байха һэн. Эндэ загаһанай, ой модоной промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд, геологууд, болон бусад уладшье баһал анхарагдаха болоно.

Культбазануудай саашадаа олошорхо, ажал хүдэлмэриинь дам саашадаа удха маягайнгаа талаар улам нарижуулагдаха, һонирхолтой болгогдохо байһаниинь дамжаггүй.

Коммунис байгуулалтын энэ шухала асуудал тушаа нютаг бүхэнэй партийна, советскэ болон профсоюзна эмхинүүдэй онсо анхарал хандуулжа, шиидхэхы хэмжээнүүдые абаха байһандань найдамаар. Юундэб гэхэдэ, эндэ малшадай культурно-ажаһуудалай хангалгые үндэһөөрнь һайжаруулха тухай асуудал табигдана бшуу.

Д. ЖАЛСАБОН,
БурАССР-эй Верховно Соведэй гэгээрэл болон культурын талаар комиссиин түрүүлэгшэ. депутат

Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Эрхирнгэй совхозой үүлтэртэ малай нэгэдэхи фермэ дээрэ ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Ажалай байдал, һүүлэй һонин тухай лекци, элидхэлнүүдые шагнажа, мүн һүүлээр малшад уласхоорондын телевизор харадаг юм.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пропагандист Д. Н. Чимитов уласхоорондын байдал тухай лекци уншажа байна.
Н. КОЗУЛИНАЙ фото.

БҮХЭСОЮЗНА ХАРАЛГАДА ОРОЛСОБОБДИ

Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин «Кубань» колхозой ажалшадай бэшэгые манай республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэд халуунаар угтаад, бүхэсоюзна харалгада хабаадалсаха гэжэ шиидэбэ.

Тиихэдэ хүдөө нютагуудта соёлой хүдэлмэри эрид һайжаруулжа, хүдөө ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, ашаг ехэтэй болгохо үндэһэн шухала зорилго шиидхэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхые эрмэлзэнэ. Мүнөө тосхон бүхэндэ клубай хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр, үрэ ехэтэйгээр ябуулдаг болохын тула ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Тиимэһээ илангаяа шэнэ, түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ талаар клубай хэжэ байһан хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байхые соёлой бүхы хүдэлмэрилэгшэдые манай редакци гуйна.

Ториин совхоздохи соёлой байшангай эдэбхитэд бүхэсоюзна харалтада хабаадалсаха гэжэ шиидээ. Энэ клубай директор нүхэр М. АХМАДУЛИНАЙ статья доро толилбобди.

Химиин эди шэди хэрэглэжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие аша үрэ ехэтэй болгохын түлөө бүгэдэ арадай добтолго манай орон дотор эхилэнхэй гээшэ. Тиимэһээ арадай ажахын шухалын шухала удха шанартай энэ хэрэгтэ хабаадан, «ганзагаяа» нэгэдүүлхэ зорилгоор Усть-Лабинска үйлэдбэриин управлениин «Кубань» колхозой хүдөө бэшэгшэд һайн үүсхэл гаргаба. Хүдөөгэй клубуудые энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха гэхэ гү, али эдэниие шэнэ түрүү арга шадабаринуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гуламта болгохо дурадхалтайгаар Кубаниин нүхэд «Правда» газетэдэ статья бэшэһэн байна.

Энэ тон зүб, ехэ һайшаалтай үүсхэл гэжэ би, минии нүхэд, һанажа байнабди. Юундэб гэхэдэ, хүдөөгэй соёлшодой энэ хэрэг хадаа нэн түрүүн соёлой эмхи зургаануудые түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ гуламта, хүдөө ажахын үйлэдбэритэй нягта холбоотой болгохо байна. Хоёрдохёор, хүдөө нютагта соёл сурталай хүдэлмэри улам шангадхаха, тиимэ хадаа хүмүүжэл-болбосоролой хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ ехэ түлхисэ болохо юм. Эгээл иимэһээ би эдэнэрэй үүсхэлые ехэтэ һайшаагаад, өөһэдынгөө ажал хэрэг, саашадаа хэхэ юумэн тухайдаа хэдэн үгэ хэлэхэ байнаб.

Манай соёлой байшан Доодо-Тори гэжэ томо һууринда оршодог, урдань аймагай центр байһан, мүнөө Ториин совхозой түб болонхой. Совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, албэ хаагшадһаа гадна, эндэмнай промкомбинат, оёдолой, гуталай мастерскойнууд, парикмахерска бии. Тиимэ хадаа эндэ ажалладаг хүдэлмэришэдые бидэнэр хангаха болонобди. Доодо-Бургалтайн «Мир» колхозой гэшүүд мүн лэ манай зонодо ородог. Иигээд байхадаа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда соёл болбосоролой хүдэлмэри ябуулха болонобди. Тиимэһээ эдэнэрэй эрилтые шадаал һаа, хүсэдөөр хангаха, ажалшадые коммунис сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубита нэмэри оруулха гэжэ оролдогдодог байна.

Эдэ бүгэдымнай аша үрэ ямар байхаб гэхэ гү, али юу туйлахаяа һананабибди? Эдеэ хоолой зүйл: мяха, һү, үндэгэ болон бусадые улам ехээр абаха, ажахыгаа улам аша үрэ ехэтэй болгохо хэрэгтэ туһалха—иимэ зорилготойбди.

Совхозой ниитын эмхинүүдтэй партком, хүдэлмэришэнэй комитет, комсомолой организаци болон бусадтай нягта холбоотойгоор соёл гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэри ябуулдаг гуримтайбди. Эдээнтэеэ хамта квартал соо ябуулагдаха хэмжээ ябуулганууд хараалагдадаг юм.

Ямар хүдэлмэри ябуулагданаб?

Социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Манай совхозой хүдэлмэришэдэй социалис уялгаяа дүүргэжэ байһан тухай зураглан харуулһан стенд, мүн бусад зүйлнүүдээр соёлоймнай байшан гоёогдонхой гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэе. Мүнөө жэлдэ Ториин совхоз 11500 центнер мяха, 34 мянган центнер һү, 1030 центнер нооһо, 140 мянган үндэгэ абаха ёһотой.

Һү, мяха гүрэндэ худалдаха 1-дэхи кварталайнгаа түсэб совхоз дүүргэнхэй. Энэ жэлдэ түл түрэсэшье бараг һайнаар абтажа байна. Зуун эхэ хонин бүридэ 83 хурьгад абтаа гэхэ гү, үгышье һаа, хамта дээрээ 19 мянга гаран хурьгад абтаад, томо болгогдожо байна.

Мантай үдэр бүри хамта хүдэлдэг ажалша, малша нүхэднай эдэ бүгэдые туйлана бшуу. Тиимэһээ эдэндэ анхарал оролдолго гаргаха гээшэ тон шухала байна. Һара бүри мүрысөөнэй дүн гаргагдадаг гуримтай. Тиигэхэдээ «хэн юугээр дабшанаб?» гээд зураглан харуулдаг байнабди. Эндэмнай ракетэ, самолёт, «Волга», трактор, велосипед, морин, мэлхэй зураатай байдаг. Жэшээнь, февраль һарын дүн гаргахада, Хулдат һууриндахи совхозой 5-дахи отделениин һаалишад мүрысөөндэ илажа гаранхай, тэдэнэр ракетэдэ һуугаад, урагшаа шуумайна. Хоёрдохи һуурида гараһан Оёор нютагай һаалишад реактивна самолёдоор ниидэжэ ябана. Эдэ бүгэдые урмашуулгатай хамтадхаад ябуулхада, аша үрэ ехэтэй гэжэ онсо тэмдэглэмээр.

Түхэл маягаараа элдэбын үдэшэнүүдые үнгэргэдэг болонхойбди. Ехэнхидээ залуушуулай үдэшэнүүд болодог байһан. Бодоод үзэхэдэ, дунда наһанай наһажаал хүнүүдые элдэб хэмжээ ябуулгада хабаадуулдаггүй байгаабди: энэ дутагдалаа хүсэлдүүлхэ гэлсээ һэмди. Февралиин 28-да «Мүнөөдэр манай айлшад—35-һаа 50 наһатан» гэһэн үдэшэ үнгэргэһэнмнай ехэ һонирхолтой байгаа, хүн зоной дура хүсэл татаа юм. Совхозойнгоо түрүү хүнүүдые уриһан байгаабди. Энэ үдэшымнай программа олон ондоогоор зохёогдонхой: ута наһа наһалха, удаан жаргаха тухай, гэр бүлэдөө үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тухай лекцинүүдые врач Хасанова, багша Саргаева гэгшэд уншаа. Һүүлээрнь бальна танца, хатар, лотерей наадалган болоо. Худалдаа наймаашад буфет асараа. 500 гаран хүн сугларжа, энэ үдэшэ ехээр хүхеэ, зугаалаа юм.

Ямар хүнүүдтэй ямар хэмжээ ябуулга үнгэргэхэ байнабибди, ондоогоор хэлэхэдэ, хүн зоной онсо илгаа хараада абажа тэрээнтэйнь зохилдуулан хүдэлмэри ябуулхада, таарамжатай аша үрэ ехэтэй байдаг гэжэ дээрэ тэмдэглэгдэһэнһээ тобшолол хэхэеэ һананаб. Олониитын дунда хүдэлмэри ябуулхадаа бидэнэр соёлшод, партиин ЦК-гай июниин Пленумэй заабари хододоо хүтэлбэри болгожо ябадагбди.

Мүн иимэрхүүгээр яряанай журнал эмхидхэдэг, ямар нэгэн уран зохёолоор уншагшадай конференци үнгэргэдэг байнабди. Ябуулдаг хүдэлмэри тухайдаа бултыень тоолохо болоо һаа, олон байха.

Харин мүнөөнэй улам ургажа байгаа эрилтын ёһоор соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэри улам шангадхаха, тодорхой, аша үрэ ехэтэй болгохо, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гуламта болгохо тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй.

Манай соёлой байшан эдэбхитэйгээр хүдэлдэгүүдэй тоодо ородогшье һаа, үшөө хэхэ, бүтээхэ юумэн ехэ, илангаяа түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар манай хүдэлмэри улам тодорхой болгогдохо ёһотой. Һү, мяха, болон бусад зүйл ехэдхэхэ хэрэгтэ бидэнэр, соёлшод, өөһэдынгөө хубитые оруулха зэргэтэйбди. Соёл сурталай хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр ябуулха гээшэмнай аша үрэ ехэтэй гэхэ гү, али түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гэһэн удхатай.

Хүдөө ажахын эрдэмэй, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ зорилгоор экономическа конференци үнгэргэдэг гуримтайбди. Мүн яряанай журнал үнгэргэхэдөө совхозоймнай түрүү хүнүүд өөһэдынгөө дүршэл тухайдаа хөөрэжэ үгэдэг юм. Жэшээнь, эгээн һүүлдэ үнгэргэгдэһэн нэгэ иимэ журналай 3-дахи хуудаһанда түрүү хонишон В. Г. Морозов үгэ хэлэбэ. Энэ хонишомнай үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга абажа түлжүүлһэн байна.

Эдэ бүгэдэмнай түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ онол арганудай нэгэн болоно. Гэтэр энэ хүдэлмэриие улам эдэбхитэй болгохо уялгатайбди. Энэ талаар саашадаа хүдэлмэреэ улам һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалнабди. Өөһэдынгөө ажахын замай залуурщадай дүй дүршэл тобшолон сотсолхо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар дутагдалтай байнабди гэжэ энээнтэй хамта тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Мүнөө хабар орожо ерээд, таряашадай халуун хаһа ерэнхэй. Эгээл энэ үедэ хэхэ хүдэлмэри тухайдаа хоёр үгөөр хэлэхэм. Манай соёлой байшанда 12 хүнһөө бүридэһэн агитбригада бүридүүлэгдэнхэй. Эндэмнай лектор, киномеханик, парикмахер, фотограф болон концертнэ бригада бии юм. Иимэ бригада полевой станнуудаар, малай фермэнүүдээр ябажа, хөөрэлдөө лекци хэдэг, концерт наада табидаг гуримтай. Хабарай тарилгада ябагшадта зорюулан радиожурнал эмхидхэхэбди. Һүүлээрнь захилаар концерт табидагбди. Поли дээрэ ябагшадай культурна эрилтэ яһала һайнаар хангагдадаг байна. Гэтэр холын гүүртэ, отарануудаар соёлшод үсөөн ябадаг. Кино харуулдаггүй шахуу гээд малшад гомдодог. Энээниие һайжаруулха тухай бодомжолхо, хэмжээ абаха байнабди. Үсөө үсөөгөөрөө һуудаг холын малшадые хангаха хэрэг шиидхэхээр саг ерэнхэй. Зэдын аймагай соёлой таһагай дэргэдэхи автоклубые һэргээбэл, һайн бэлэй.

Бүхэсоюзна харалгада оролсоходоо, ажал хүдэлмэреэ алишье талаһаань шангадхаха ёһотойбди. Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри һайжаруулжа, партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада ажалшадые элсүүлхэ хэрэгтэнь совхозой партийна организацида туһалхабди. Нүтөө талаһаа хүдөөгэй ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үүргэ харюусалгаа улам дээшэлүүлхэ байнабди.

Ажаһуудал—шухала асуудал

Советүүдэй хүдэлмэри

...С-эй ЦК-гай ноябриин Пле-...рад зоной ажаһуудалай, соёл ...рын асуудалнуудта ехэхэн ...хандуулаа һэн. Ажаһуудал, ...далай гоё һайханда ажал хэ-...урагшатай, амжалтатай байда-...мадээжэ.

...ай Прибайкалиин промышлен-...ной ажалшадай депутадуудай ...й гүйсэдхэхэ комитет ажаһуу-... талаар ямар хэмжээ ябуулга-...е бэелүүлнэб гэбэл, иимэрхүү. 1962 ондо, Кабанскын айма-...ушан хилээрээ байхада, ондоо ...ай хүнүүд: «Танай районд... ...түхэлтэй посёлок, һууринууд ...ажаһуудалай асуудал шиидхэ-...хагүйт» гэжэ хэлэхээр забда-...лэй. ...бшье хэлэгдэһэн бай-...ад город хотодомнай хүн зон ...эрилтэшье ехэ. Манай райсо-...надэлдэ 4 сельсовет, поселко-...городой 1 Совет бии юм.

...авлени, аймагуудай шэнээр ...уулагдаһан сагһаа хойшоо жэл-...үүү саг үнгэрөөд байна. Гол ...ялаймнай нэгэн болохо ажа-...л тушаа ехэхэн оролдолго, ан-... хандуулагдана. Үнгэрһэн нэ-...ртал соо райсоведэй гүйсэдко-...зүблөөн дээрэ «Ажаһуудалай ...лые саг соонь түргөөр шиид-...», «Арад зоной эрилтые яажа ...р хангахаб?» гэһэн асуудал-... зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Ажа-...лай талаар хангаха Кабанскын ...нат үшөөл муугаар ажаллана, ...гинск, Каменск тосхоной ...шадай эрилтые дүүрэн хангажа ...ягүй гэһэн мэдээсэлнүүд оро-...байгаа. Ганса комбинат хэдэн ...ной ажалшадай эрилтые хан-... урдинэгүй гэһэн гомдолшье ...ын. Зүблөөнэй тогтоол саарһан ... үлөөгүй, бодото дээрээ бэе-...лээ.

...соведэй дэргэдэхи культурно-...ажаһуудалай саг үргэлжын ко-... (түрүүлэгшэнь Валентина ...вна Карасевская) ажаһууда-... асуудалнуудые хэр шиидхэжэ ...аб гээд асуугыт. Каменск тос-... ногоорүүлхэ хүдэлмэри жэл ... амжалтатайгаар ябуулагда-...рай дулаан үдэрнүүдэй үедэ ...лиин хэдэн зуун һурагшад, ...агшада модо һуулгажа бай-...арахат. ... Һүүлэй жэлнүүдтэ ... поселогто 15 мянга гаран ... һуулгагдаһан юм. Үйлсэ, гудамжануудтахи палисадник, тротуарнууд заһагдаа.

Нэгэтэ Байгал совхозой ажалшадай зүгһөө нэгэ гомдол ороһон байгаа. Юундэб гэхэдэ, Посольск тосхондо ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха ямаршье тусхай предприяти үгы, хубсаһа оюулхын тула аяар Кабанск ошохо баатай бологдодог байба. Энэ асуудал культурно-ажаһуудалай комиссиин суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, Посольск тосхондо комбинадай филиал нээгдэһэн. Эндэ оёдолой, сабхиин, фотографиин, час заһабарилгын цехүүд бии юм.

Район доторнай ажаһуудалай талаар арад зониие хангаха 3 комбинат: Кабанскын, Турунтаево тосхоной, Бабушкин городой комбинадууд бии. Тусхай түхеэрэлгэтэй 3 машина Байгалай совхоз, «Заветы Ильича» колхозо отара, гүүртэ, бригаданууд дээгүүр ябажа, захил абана, ажалшадта хубсаһа заһажа үгэнэ, оёно, урлана. Кабанскын промкомбинат ажал хэрэгээрээ суурхана. Тэдэнэй хүдэлмэриин ямараар ябажа байһые райсоведэй зүблөөн дээрэ зүбшэжэ үзөөшэмнай һайн үрэ дүн үгөө. Мүнөө энэ промкомбинат һара бүхэндэ ажалайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргэнэ, хүн зоной захилые саг соонь бүтээжэ шадана.

Манай Посольск тосхондохи сельсовет (түрүүлэгшэнь нүхэр Живин) район доторооо түрүү Соведүүдэй нэгэн. Энэ Совет райсоведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэнхэй. Энэ сельсовет «Коммунис ажаһуудалай түлөө» гэһэн уряа лозунг доро ажаллан, ехэхэн амжалта туйлаа. Депутадуудай саг үргэлжын комиссинууд эндэ ажалаа эмхитэйгээр табижа шаданхай. Энэ сомоной мэдэлдэ байдаг «Байгал» колхоз (загаһашадай ажахы) ажал хүдэлмэреэрээ суутай юм. 1963 ондо загаһа бариха түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэһэн. Эндэхи хүдөөгэй клуб, библиотекэ загаһашадай дуратай газарынь болонхой.

Большая речка тосхон жэлһээ жэлдэ улам һалбарна. Томо томо предприятишье урган бодоо. Омоли үсхэбэрилхэ комбинадай үрэ ехэтэ ажалые хаанашье мэдэхэ ёһотой. Сомон зүблэл загаһашадай ажаһуудалые бүри һайн болгохын тула юу хээб, ямар хэмжээ абааб? Ажалшадай һууха хэдэн шэнэ гэрнүүд жэрылдэнэ, клуб, магазинууд һубарина. Манай райсоведэй депутадууд—эдэбхитэд Чикин, Шилкина, Струневич оло дахин загаһашадай ажахы дээгүүр ябаһан, ажаһуудалыень шалгажа үзэһэн, дутуу дундануудыень усадхаха асуудалаар Посольскын сомсоведтэ хэдэ дахин зүблөөн зарлагдаһан байна.

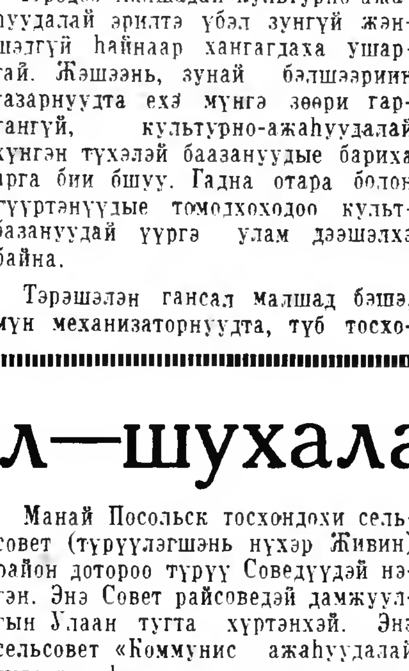
Мүнөө манай район доторхи депутадууд һунгагшадайнтаа урда тоосожо эхилэнхэй. Һунгагшадай зүгһөө ажаһуудалай талаар хэдэн гомдол ороһон юм. Тэдэнэй нэгые дурдая. Каменск тосхондо почто саг соогоо зөөгдэнэгүй, хэлхеэ холбоон ахираар хүдэлнэ гэжэ ажалшад гомдодог байгаа. 1964 он соо Каменскда автомат телефоной станцинууд баригдахань, почтальон бүхэн велосипедтэй болохонь. Газетэ, журнал, открытка худалдадаг автомадууд табигдахань.

Ажаһуудалай асуудалые шиидхэхэ гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэ. Үшөөл дутуу дунданууд олон. Худалдаа наймаанай эмхинүүд үшөөл һанаһанда хүрэхэгүйгөөр ажаллана. Жэшээлхэдэ, Татаурово станциин магазинуудта эдеэ хоолой зүйл хомор гэһэн гомдолнууд ородог байгаа. Райсоведэй худалдаа наймаанай таһагые даагша пенсионер И. Хаврин энэ хэрэг шалгажа үзөөд, гүйсэдкомдо мэдээсэһэн юм. Хэмжээн дары абтаа.

Н. САНТУЕВ,
Прибайкалиин промышленна районой Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

ДАРХАН ДЕПУТАТ

Ута гонзогор цех соо ороходо һаруул, дулаан, ханын хоёр захаар жэрыгэр табижархиһан верстагуудай хоорондуур хэдэн залуу дархашуул элдэб олон детальнуудые наринаар суглуулан холбожо, шэнэ түхэлэй янза бүриин мебельнүүдые удаа дараа бүтээн гаргажа, шэрдэлгын цех руу ябуулна. Энэ цехэй эгээл хойто захада ажаллажа байһан, табяад наһатай уран дархан Николай Гермогенович бидэнэрэй мэндэшэлхэдэ «һайн» гэжэ хэлэжэрхёод, саашань дуушье гараха сүлөөгүй үнөөхил холбожо байһан буфедээ дархална. Энэ хүм..ай коллектив соогоо гээл наһатайнь болобошье, хэжэ байһан ажалдаа нарин нягтаар хандадаг, даалгагдаһан ажалаа хамагһаа

түрүүлэн дүүргэдэг гэжэ олоной дунда магтаалтай юм. Удангүй үдэрэй забһарлалга боложо, Николай Гермогеновичч Шубинтай ажал хүдэлмэри тухай ойро зуурахан хөөрэлдэбэбди.

Нүхэр Шубин залуу наһанһаа эхилжэ, эсэгэтэеэ түмэр харгын шпала хайжа, анха түрүүн модо дархалжа һураһан байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо олон жэл үнгэрөө. Николай Гермагенович 7-дохи разрядай дархан гэжэ нэрэ зэргэтэй болоо юм.

Н. Г. Шубин 1958 онһоо эхилжэ Хэжэнгын промкомбинадта модоной нарин дарханаар ажаллана. Мүнөө коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ солын түлөө тэмсэжэ байна.

Энэ нүхэрнай өөрөө шадамар бэрхэ дархан байхаһаа гадна, хамта хүдэлжэ байдаг залуу нүхэдтөө али болохооороо туһалжа, дүй дүршэлөө ойлгуулан хөөрэжэ үгэдэг байна. Модошо дарханай онол аргые эрхимээр шудалһан нүхэр Шубин үнэхөөрөөшье уһа хэхэдэ гарахагүйгөөр элдэб янзын мебельнүүдые бүтээн гаргахаһаа гадна, хүдэлмэриингөө сагые зүбөөр хэрэглэжэ, даабаряа 100—120 процент хүрэтэр хододоо дүүргэдэг.

Даалгагдаһан ажалдаа хаба шадалаараа оролдожо, олоной хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг нүхэр Шубин Хэжэнгынгээ сомоной Соведэй депутадаар һунгагдаһан байна.

Мүнөө нүхэр Шубин ажалай эрхим бэлэгээр Майн һайндэрые угтахын тула социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалайнгаа эршые үдэрһөө үдэртэ шангадуулан ажаллана.

П. Содбоев.

АХЫН ТҮРҮҮ КОЛХОЗДО

Кировэй нэрэмжэтэ колхоз анхандаа гурбан жэжэ ажахы байһанаа ...мтарһан, мүнөө ажал хэрэгынь урагшатайгаар ябана.

Энэ колхоз 4921 толгой эбэртэ бодо малтай, тэрэ тоодо 1578 үнеэтэй. 1963 ондо 357 мянга шахуу центнер һүн һаагдаа. Артелиин бусадшье һалбаринууд түргэнөөр хүгжэнэ. Ниитын баялигай арьбадаха тума артелиин олзо доход жэл бүри ургажа, колхозой гэшүүдэй байдал улам һайжарна. Тусхайлхада, 1963 ондо 272 мянган түхэригэй олзо оруулагдахаар түсэблэгдэһэн байбал, 287 мянга гаран түхэригтэ хүргэгдөө.

Ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүд олон. Зүүн Саянай энгэр талые эзэлэн, гурбадахи бригадын 7 гүүртэ—эбэртэ бодо мал, нэгэ отара хонид байдаг. Эндэ колхозой түрүү малшадай нэгэн Хорлу Хулуева һарлаг үнеэдые харууһална. Үнгэрһэн январь, февраль һаранuудта 617 килограмм һү һаагаа. Фермын һаалишадтай хөөрэлдэхэдэ:

—Нёдондо һарлаг үнеэнһээ дунда зэргээр 480 литр һү һаагаа һэмди. Мүнөө жэл 550—600 килограммда хүргэхэбди,—гэнэ. Һарлаг үнеэдэй һүн үдхэн, тоһолиг юм. Тэрэниие ехээр һаажа, гүрэндэ тушаадаг Роза Гармаева, О. Дамбаева, Света Хулуева, Намжама Пронтеева гэгшэд шалгарна.

Мүнөө кировэйхид малайнгаа үүлтэр һайжаруулхын хойноһоо ехэ оролдолго гаргана. Һарьдаг үндэр хада уулатай газарта хайнаг мал һайнаар түлжэдэг. Томо хайнагай шэгнүүр 7—8 центнер татана. Иимэ мал үсхэбэрилхэдээ, һарлаг болон монгол үүлтэрэй шуһые холижо абана гээшэ.

Эндэ малай байра олоор бодхогдоно. Дэби гэжэ газарта 8 гүүртын байха байранууд, малшадай гэр шэнээр түхеэрэгдэжэ байнхай. Ерэхэ намар тэндэнь һарлаг үнеэдэй фермэ байгуулагдаха. Мүн 10 гаран гектар газарта зелёнко таригдаха, һаалишадай мэдэлдэ «ДТ» түхэлэй трактор угтэхэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй табиһан зорилгонуудтай танилсаад, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ажалаа улам бүтээсэтэйгээр эмхидхэхэ гэжэ зоригжоо. Эдэнэрэй абаһан уялгаяа дүүргэхэнь лабтай.

Д. Дугаров,
хүдөө бэшэгшэ.

ЕХЭ ХИМИДЭ— ХУБИ НЭМЭРИ

Улаан-Үдын «Электромашина» завод оронойгоо химиин промышленностьда хэрэглэгдэхэ электродвигатель, автокран олоор эльгээнэ. Байгша оной февраль, март һарануудта Омскын, Архангельскын шинын заводуудта, Ново-Куйбышевскын НПЗ-дэ ехэ хусэтэй 4—4 электродвигатель, Мордусска химкомбинат, Воскресенскын химкомбинат болон бусадта хэдэ хэдэн тиимэ электродвигательнүүд эльгээгдэбэ. Тэрэшэлэн Ачинскын глинозёмно заводто, Киембаевска асбестын комбинадта автокрануд эльгээгдэв.

«Электромашина» заводой коллектив энэ оной түрүүшын кварталда нилээд һайнаар хүдэлжэ, продукци бүтээн гаргаха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тиигэжэ кварталайнгаа түсэбһөө гадуур түд бүридөө 6 тонно ашаа үргэхэ «К-61» маркын 8 автокран, хүсэ ехэтэй хэдэн электродвигатель гаргаа.

И. Новиков.

Москвагайхидай бэлэг

Буряадай республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй мэдэлдэ үнгэргэһэ жэлдэ синтетическэ хорёод гэрнүүд абтаһан байгаа. Зунай үедэ хээрэ холо малаа тууҗа бэлшээри һайнтай газарта нүүжэ ошодог малшад, хонишодой байхаар түхеэрэгдэһэн энэ гэрнүүд республикын колхоз, совхозуудта тэрэ дороо тараагдажа үгтэһэн юм.

— Манай совхоздо табан тиимэ гэрнүүд үгтэһэн байгаа. Зунай үедэ хээрэ ябаһан малшад, хонишодһой эдэ гэрнүүдтэ ажаһууха, амарха байна. Аян замда абаха ябахада хүнгэн сомор аад, малшан бүхэн энэ гэрнүүдые ехэ дуратайгаар абадаг юм. Нэгэ гэртэ 5—6 хүн байжа шадаха, досоонь гал түдижэ эдеэ хоолоошье хахада аятай зохид,—гэжэ Задын үйлэдбэрин управлениин Борьёогой совхозой директор нүхэр Б. П. Хомутов хөөрэнэ.

Һаяы гэртэл монсогойлогдод, моринdo ашаад, хээрэ газаа ябахада хэрэглэхэдэ зохид һайн эдэ гэрнүүд зунай үедэ хонишод, малшадай өбөлтөй гуламтань болохо, хура бороо, һалхи шуурга табидаггүй дээрэһээ яһала һайн ха юм.

Баргажанай управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, Хурамхаанай совхоз нэгэ-нэгые, Хяагтын Пограничнэ, Сэлэнгын совхозууд, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, Задын Борьёо, Октябрьска совхозууд, Хори, Ярууны колхоз, совхозууд иимэ гэрнүүдые абаһан байна.

Нийтын бааляг—хони ямаа, үхэр мал зунай холын бэлшээридэ ашуулжа ябаһан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ Москвагай областиин баригын материалнуудай Мытышинска комбинадай хүдэлмэрилэгшэд бүтээжэ байһан юм.

Иигэжэ эди шэдитэ химиин аргаар бүтээгдэһэн түрүүшын энэ гэр манай Буряад ороной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэ баясуулба.

Манай календарь

Гушан жэлэй саада тээ 1934 оной апрелиин 1-һээ 7 хүрэтэр Ленинград хотодо СССР-эй Наукануудай академиин зарлалаар Буряадай АССР-ай үйлэдбэрини хүсэнүүдые шэнжэлхэ түрүүшын научна конференци үнгэргэгдэһэн байна. Тус конференци хадаа манай республика дээрэ научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри эмхидхэлгэдэ ехэхэн удха шанартай байгаа. Конференци дээрэ шухала шухала шэнжэлэлтэ хэхэ зам хараалагдан, научна шэнжэлэлгын хүдэлмэрине бодото дээрэнь бэелүүлхэ олохон асуудалаар зохихо шиидхэбэри абтаһан байха юм.

Конференци дээрэ геологиин, транспортын, хүдөө ажахын, модоной, загаһанай, аргай ажахын, элүүрые хамгаалгын, наука болон культурын асуудалнуудаар элидхэлнүүд хэлэгдэһэн байгаа. Ороной элитэ эрдэмтэд, мүн республикын научна хүдэлмэрилэгшэд элидхэл хэлэн байна. Тэндэ Буряадай республикын

БУРЯАДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН ХҮСЫЕ ШЭНЖЭЛХЭ ТҮРҮҮШЫН КОНФЕРЕНЦИ

үйлэдбэрини хүсые шэнжэлхэ эмхидхэлэй комитет байгуулагдаа һэн. Тэрэ комитедтэ ороной элитэ эрдэмтэд, тэрэ тоодо арбан академигууд —В. А. Обручев, А. П. Карпинский, В. Л. Комаров, В. П. Волгин, И. М. Губкин, А. Е. Ферсман болон бусад орооһон байгаа.

Удаань СССР-эй Наукануудай академиин хэблэлээр түрүүшын конференци дээрэ хэлэгдэһэн ажалай асуудалнуудаар «Буряад-Монголой АССР-ай проблемэнүүд» гэһэн нэрэтэй хоёр боти ном барлагдан гараһан байна. Тэрэнэй главна редактор В. А. Обручев байһан.

Түрүүшын боти Буряадай Совнаркомой түрүүлэгшэ Д. Д. Доржиевэй статьяараар нээгдэнэ. Тэрэ статья конференциин ажалай дүнгүүдые дүүрэн элирхэйгээр харуулна. Энэ боти дотор геологоор, ашагта малтамалнуудаар, транспортаар статьянууд толилогдоһон.

Хоёрдохи ботинь байгаали болон хүн зондо зориулагдаһан байгаа. Тус б ... ин оролто главна редактор академик В. А. Обручев бэшэһэн байна.

Конференциин хүдэлмэриин эсэстэ ойрын жэлнүүдтэ шиидхэгдэхэ гэритэй асуудалнууд элирхэйлэгдэһэн байгаа. Гэхэдэ, Сэлэнгэ—Улаан Үдын оршониие шудалжа, тэндэ Буряадай АССР-ай индустриальна түб байгуулха, хоёрдохинь—Байгалые бүхы талаарнь ашаглахын тулада тэрэнэй үйлэдбэрини хүсые шэнжэлхэ гэгдэһэн байна. Республикын гол һалбари болоһоо мал ажалай талаар зохихо хэмжээ ябуулга хараалагдаа. Һүүлшынь асуудал Түнхэнэй болон хойто аймагуудай (Хойто-Байгал, Баунта) ажахынуудые шэнжэлэн шудалха гэһэн асуудал болоно.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэ республикымнай сэлэшанхы хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ түһа нүлөө болоһоо үгэһэн байна.

М. Спектор.

Түмэр бетонно зүйлнүүдые бүтээдэг заводой В. И. Поповой бригада түсэхай захилнуудые дүүргэдэг юм. Эдэнэр халаанайнгаа нормые 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Февраль һарын түсэбые тус бригада долоон хоногоор болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө үедэ түсэбһөө гадуур продукци үгэжэ байна. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа): тус бригадын гэшүүд В. Г. Колесников, А. П. Ваховский, Я. А. Громов гэгшэд ажалдаа.

В. Гаученовэй фото.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ҺОНИН

ГЕРОЙН ДУРАСХААЛДА

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда наһа барадаһан Советскэ Союзай Герой Базар Ринчиногой дурасхаалда зориулагдаһан бүхэ барилдаанай мүрысөөн Ага тосхондо үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ округой спортын 12 бүлэгэмүүдһээ 120 бүхэшүүл хабаададсажа түрүү һуурини түлөө хоорондоо тулалдаа. Эдэнэр сооһоо Зугаалайн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой спортсменүүд геройн шанда хүртөө.

ШАДАМАР БЭРХЭНҮҮДЫНЬ ШАЛГАРНА

Округой Культурын байшан соо хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмэйхидэй харалга һаяхан болобо. Эндэ Хара-Шабарай Кировэй Зугаалайн Ленинэй, Урда-Агын Чапаевай нэрэмжэтэ колхозуудай хонгёо хурса хоолойтой дуушад, хүгжэмшэд шалгарба.

ОКРУГТОМНАЙ ГУРБАН ЧЕМПИОН

Дурбэн жэлэй үмэнэ Зугаалайн дунда һургуулиин багша Ц. Галданова столой теннисээр «Урожай» бүлгэмэй спортсменүүдтэй России Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө рысөөндэ хабаадалсахадаа гажа, чемпионой нэрэдэ һэн юм. Мүн тус һургу 10-дахи классай һурагша маев Батомунко үнгэргэдэ дүрэ булзалдаагаар мүр Федерациин чемпион ... байна. Энэ жэлдэ столой сээр эдир басагадай дунда Федерациин түрүү һуури түлөө болоһон мүрысөөнд далсаһан Догойн найман һургуулиин һурагша Ж... Дулмажан бахал чемпионой солодо хүртэжэ ерэһэн бай...

САГААН БАЙШАНГУУД ТОЛОРНО

Округой колхозууд һур таа һаруул зохид һур нүүдые барижа, залуу үе баясуулна. Мүнөө ябажа һ... һуралсалай жэлэй эхиндэ дотор найман жэлэй табан гуули бариһаар, ашагл үгтэһэн юм. Ерэхэ—1964— онуудай һуралсалай ашаглагдахаар һургуулиин байшан баригдажа байна.

Б. Дамдинжапов.

Ага нютаг.

СПОРТ
Яхадта болоһон санашадай урилдаан

Буряадтамнай спортивна үбэлэй үни хада үнгэржэ, зунай сагта эмхидхэгдэдэг наадана эхилжэ байхада, Яхадта санаар урилдаага үшөөл болоһоор.

Апрелиин эхээр Сибирь болон Алас Дурнын область, хизаарнуудай спортын олохон мастернүүдые хабаадуулһан санашадай мүрысөөн Яхадта болобо.

Яхадта болоһон тэрэ мүрысөөндэ Буряадайнгаа спортивна нэрэ хүндые манай мэдээжэ санашад, портын мастернууд Олег Харитонов, Спиридон Бурдуковский, Геннадий Галимов гэгшэд хамгаалжа байха юм. Манай санашад урд ... дүн хадаа тэдэнэрэй урдынхидаал адли һайнаар урилдаһан тухайнь хэлэнэ.

Спортын мастер Спиридон Бурдуковский 30 километр зайда урилдаһан урилдаанда урдаа гаргахан лэ хүниие — России бэр ... санаашан Кемеровэй мастер Дмитрий Ярлыковые табижа гэрэ. Тэрэ зайе 1 час 54 минута 16 секунда соо гаталхадаа, нүгөө дэһөө табахан секундаар Гурбадахи һуури Кемеровэй гэжэ мастер Якушкин эзэл надий Галимов энэ зайда дүн һүүрида гараа. Тиихэдэ 2 ч минута 06 секунда соо яб һэн байха юм. Олег Харитонов түрүү һуури эзэлһэн байна.

15 километрэй урилд Спиридон Бурдуковский энэ минута 53 секунда соо гүй бадахи һуурида гараа. Н хоёрдохи һууринуудые К спортсменүүд Ярлыков, Яку гэгшэд эзэлээ.

Спортын мастернууд Олег тонов, Геннадий Галимов бурбадахи, табадахи һуури гараба.

Мүрысөөнэй һүүлээр манай теринууд Яхадай АССР-тэ ург ... Хойто зүгэй арадуудай ... сезон хаалгын заншалта һай мүрысөөндэ хабаадалсахань. Энэ рысөөндэ тэдэнэр мастернүүдые ... дайд хүндые мүн лэ амжалттай хамгаалжа бэеэ гэжэ найдана.

Н. Ивано...

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй документнүүд тухай гадаадын хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ПРАГА. Социалис оронуудай нэгэдэлэй болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нягта жагсаалай түлөө КПСС-эй, тэрэнэй ленинскэ Централна Комитедэй шууд сахаар хадаг тэмсэлые социалис Чехословакиин коммунистнууд, бүхы ажалшад нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ. Коммунизм тухай бүхы хүн тэрэлтэнэй ерээдүй тухай ёһотойл анхарал хандуулгын тоолотомо маяжэ КПСС дахяад харуулна гээд КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй документнүүдтэ зорюулжа, газетэнүүдэй бэшэһэн тайлбаринууд соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй документнүүд үнэхөөрөө элитэ ехэ удха шанартай гээд «Свободне слово» гэжэ газетэ бэшэнэ.

Социалис оронуудай нэгэдэл, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл империализмда угаа ехэ аюултай гээд «Праце» гэжэ газетэ бэшэнэ. Хитад хүтэлбэрилэгшэд интернациональна харилсаа холбоо байгуулхын орондо националионизм, дээрэлхүү үзэл гаргана. Тиихэдээ тэдэнэр капиталис байгуулалтада туһалһан болоно гэшэ.

СОФИ. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ, эб найрамдалай түлөө хүдэлөөндэ хитад хүтэлбэрилэгшэдэй үзүүлһэн хоро ехэтэ ябадал КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ М. А. Сусловай хэлэһэн элидхэл соо үнэмшэлтэйгөөр харуулагдаһан байна гээд Пловдивска округой эб найрамдал хамгаалха комитедэй түрүүлэгшэ профессор Ж. Ламбрев мэдүүлээ.

Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй һүйдхэлтэ ябуулганууда эсэргүү хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ Болгариин эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд тоолоно гээд тэрэ хэлээ. Тиимэһээ ахадүү партинуудай зүбшөөн зарлаха тухай КПСС-эй дурадхалые бидэнэр нэгэн һаналтайгаар дэмжэхэ байнабди. Коммунис хүдэлөөн тогтоохон бэхжэлшээлэйгээрнэ дабахын тулада мүнөө хэ сагай шухала асуудалнуудаар тус конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой.

БЕРЛИН. «Марксизм-ленинизмдэ үндэһэлһэн нэгэдэл» гэһэн түрүү бэшэгые «Нейес Дейчланд» газета толилһон байна. КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй документнүүдэй ехэ удха шанартай байһан тухай энэ бэшэг соонь тэмдэглэгдэнэ.

ЛОНДОН. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXII съезд, коммунизм байгуулха талаар тэрэнэй баталан абаһан программа хадаа марксистско-ленинскэ теориие хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ түһа нэмэри болоно гээд Урда Африкын коммунис партиин мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энэ мэдүүлгэнь «Африкэн Комьюнист» гэжэ журналай һүүлшын номерто толилогдоһон байна. «Урда Африкын сүлөөрхэ зам» гэжэ манай компартиин программа дотор XXII съездын тобшолонууд оруулагдаһан байха юм.

Ондо ондоо нийтын байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол хараа шугам хадаа Ленинэй табиһан гадаадын политикын гол хараа шугам болоно гээд мэдүүлгэ соо заагдана.

Хэлсээн баталагдаба

НИКОЗИ, апрелиин 7. (ТАСС). Аралай баруун-хойто талада буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээн үсэгэлдэр удаша баталагдаа гээд Кипртэхи ООН-эй сэрэгүүдэй түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Энэ хэлсээн хадаа табан тосхондо хамаатай юм. Турецкэ болон грекскэ уг гарбалтай киприоцуудай хоорондо һүүлшын хэдэн үдэрэй турша соо буудалдаан болоһол байгаа гээд тэрэ мэдээсэнэ.

Суматрада газар хүдэлбэ

ЛОНДОН, апрелиин 7. (ТАСС). Суматра аралай хойто талын хубида газарай хүдэлхэдэ, хэдэн зуун хүн шархатаа, хэдэн арбаад гэр байра һандаргагдаа гэжэ Индонезиин ниисэлэл Джакартаһаа мүнөөдэр мэдээсэлнүүд абтаа гээд Рейтер агентство мэдээсэнэ. Энэ мэдээсэлэй ёһоор газар хүдэлһэн районой болон дүтэ шадарайнь больницануудта шархатаһан хүнүүд олоороо орооһон байна. Шархатагшадай дунда ухибүүд олон.

Венесуэлын нуур дээрэ гэмтэл болоо

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 7. (ТАСС). Маракайбо гэжэ нуур дээгүүр гараһан хүүргын гурбан метр утатай секциие Венесуэлын хүндэ ашаа шаржаа ябаһан танкер мүнөөдэр дайрижа һандаргаа. Ассошиэйтед Пресс агентствын мэдээсэлэй ёһоор хүүргэ дээгүүр гаража ябаһан хэдэн автомобильнууд уһа руу унаа. Уһанда шэнгэһэн машинанууд соо хэдышье хүнэй һүүжэ ябаһаниинь мэдэгдэнэгүй. Уһан доро хүдэлдэг хүнүүд автомашинануудые бэдэржэ байнхай.

Хүсэд нэгэн һаналтай байба

ПРАГА, апрелиин 7. (ТАСС). Чехословакида айлшалжа байһан Германиин коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Макс Рейманиие Чехословакиин коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Антонин Новотный үсэгэлдэр уулзаа гээд ЧТК агентство мэдээсэнэ.

КПЧ-гай ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Б. Лаштовичка, КПЧ-гай ЦК-гай секретарь В. Коуцкий уулзалга дээрэ байлсаа.

Хоёр партиин һонирходог асуудалнуудаар ахадүү партинуудай хүтэлбэрилхы түлөөлэгшэд хани халуунаар, нүхэрэй ёһоор хөөрэлдэжэ, һанамжануудаа мэдэлсэ.

ФРГ-дэ Германиин коммунис партиин элитэй ажал ябуулга хэдэг болохо зорилготой мүнөөнэй ерээ байдал тухай нүхэр Рейман КПЧ-гай хүтэлбэрилэлхэ түлөөлэгшэдтэ мэдээсэһэн байна.

Германиин компартиин энэ зүб зүйтэй, демократическа эрилтые КПЧ-гай хүсэдөөр дэмжэжэ байһан тухай Макс Рейманиие нүхэр Новотный найдуулаа.

КПГ-гэй болон КПЧ-гэй хүтэлбэрилхы түлөөлэгшэд уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй мүнөөнэй асуудалнуудаар һанамжануудаа мэдэлсээ. Пролетарска интернационализмда үндэһэлһэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нягта нэгэдэлтэй байха тухай асуудалаар нэгэн адли һаналтай байһанаа хоёр ахадүү партинууд харуулһан байна.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй мүнөөнэй байдалда КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй 1964 оной февралиин 14-дэ гарсан тогтоол соо, мүн нүхэр М. А. Сусловай хэлэһэн элидхэл соо үгтэһэн сэгнэлтые зүбшөөжэ байһанаа хоёр парти элирхэйлэн мэдүүлээ. Тиихэдэ хамта уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй һандаргаха ябуулга Хитадай коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй хэжэ байһые эрид шууд буруушаагаа.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулха байһанаа КПГ болон КПЧ элирхэйлэн мэдүүлһэн байна.

Занзибарай президентын эрилтэ

ЛОНДОН, апрелиин 7. (ТАСС). Газарые тойрон дабшадаг хэмэл дагуулнуудые ажаглан хаража байдаг Америкын станциие хааха тухай США-гай правительствада Занзибарай президент Каруме мүнөөдэр эрилтэ хээ. Орон лоторнь байгуулагдаһан энэ станциин түхеэрэлгэнүүдые һарын дүүрэхэ хүрэтэр гаргажа абаашаха тухай мүн лэ эрилтэ хэгдэһэн байха юм. Национальна оборонын болон аюулгүй байдалай аша түһые харан станциие хааха эрилтэ хэгдэһэн гэжэ президент хэлээ гээд Рейтер агентство мэдээсэнэ.

Бразилидахи байдал

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, апрелиин 7. ТАСС-ай корреспондент М. Аляёвен иигэжэ дамжуулна:

Бразилида хэдэгэн гүрэнэй урбалтые ударидагшад республикын шэнэ президентые һунгаха бэлэдхэл хэнэ. «Гуларттын правительствотай ехэ холбоотой байһан» национальна конгрессэй гэшүүдые депутадайтнай мандатые хасахадаа гэжэ тэдэнэр занан айлгана. Тиигэжэ сэрэгэй түшаалтад түлөө дуугаа үгэхэгүй конгрессменүүдые баадхаха гэжэ оролдоно. Конгрессэй тараахаа, сэг зуурын президентээр генерал Кастело Бранко гэгшые томилхо тухай асуудалые сэрэгэй дэндэ түшаалтад нүүрэлэгшэд хэлсэжэ байна гээд ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

Франс Пресс агентствын отделениин дарга болон журналистнуудай профсоюзда үсэгэлдэр полицинхид добтолоо хээ. Чехословакиин телеграфна агентствын корреспондент Штрафель мүнөө хүрэтэр сүлөөлэгдөөгүй байнаар.

Венгриин худалдаа наймаанай түлөөлэлгын зургаанай байшанда апрелиин 4-дэ зэрлиг муухайгаар добтолго хэгдээ. Тэрээн дээрэһээ Венгриин дипломатическа түлөөлэлгын зургаан Бразилиин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствода буруушаалтын ното эльгээгээ.

Президент Гулартын тала баридаг байһан хүнүүдые хашаха, хэһээхэ ябадал орон дотор шангадажа байһаар. Гансахан Гуанабара штадта гурба мянга гаран хүн арестовалагдаа гэжэ «Ултима ора» газета бэшэнэ.

Англиин сэрэгүүд гаргагдаба

ДАР-ЭС-САЛАМ, апрелиин 7. (ТАСС). Дар-эс-Саламда Нигериин һүүлшын бүлэг сэрэгүүд үсэгэлдэр ерээ. Мүнөө бүхы дээрээ Нигериин 537 солдат Танганьикада ерэжэ, Англиин сэрэгүүдые һэлгэһэн байна. Англиин сэрэгүүд тэндэһээ хүсэдөөр гаргагдаа.

Нигериин сэрэгүүд Танганьикада зургаан һарын турша соо байха, тиигээд Африкын ямар нэгэн ороной сэрэгүүдээр һэлгэгдэхэ гэжэ тухайлагдана.

Худалдаа наймаанай хүгжэлтын талаар ООН-ой Женевэдэхи конференци дээрэ

ЖЕНЕВЭ, апрелиин 7. ТАСС-ай корреспондентнүүд Г. Шишкин, Г. Драгунов иигэжэ дамжуулна:

Хүгжэжэ байһан оронуудай наймаа хэхэ эрхэ байдалай муудажа байһан тухай Либериин, Конгын (Леопольдвиль), Индонезиин, Доминиканскэ Республикын түлөөлэгшэд үсэгэлдэр үдэрэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэһэн байна.

Экономическа Харилсаан туһалалсалгын Советэй делегациие толгойлогшо Н. В. Фадеев конференцидэ хабаадагшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын түс органой ажал ябуулга тухай хөөрөө.

СЭВ-эй гэшүүн оронуудай экономическа харилсаа холбоон зүб шударга, тэгшэ эрхэтэй байха, национальна бэеэ даахын байдалые болон аша түһые хүндэлэлсэхэ, бэе бэедээ ашатай түһатайгаар харилсан туһалалсаха, ООН-ой Уставаар тодорхойлогдоһон зорилгонуудые дүүргэлгэдэ туһалхаар гол ёһонуудта үндэһэлдэг юм гээд тэрэ хэлээ. Дэлхэйн промышленна үйлэдбэриин 18 процентые СЭВ-эй гэшүүн оронууд 1950 ондо гаргадаг байгаа һаа, 1962 ондо 31 шахуу процентдо хүрөө.

СЭВ-эй гэшүүн оронууд хүгжэжэ байһан оронуудтай экономическа харилсаа холбоо байгуулхадаа тэдэнэй һээ гарахын түлөө тэмсэлдэнь тэдэндэ туһалхые оролдодог байна гээд Н. В. Фадеев тэмдэглэбэ.

КИПРИОДУУДЫЕ ДЭМЖЭЛГЭ

АФИНА, апрелиин 7. (ТАСС). Гүнэй ... барилталдаг нэгэдэмэл демократическа партиин (ЭДА) хадаа Кипрэй президент Макариосай жэшээ соёо болон найдуулха тухай эшэгүүдэй муухай договорые болюулхыень Папандреу гэгшэн правительствые үсэгэлдэр уряалаа. Тиигэжэ кипридүүдэй хэжэ байһан зүб тэмсэлдэ грек нациин шууд дэмжэлгэ талархажа байһые элирхэйлэн мэдүүлжэ байна гэжэ «Авги» газета бэшэнэ.

35 НАҺАНДАА ХАРГЫНЬ МУХАРДАНХАЙ

Хэн хады хүреэд үтэлдэг бэ? 60—70 наһа хүрэхэдөө үтэлнэ гэжэ тоолодог ха юм. Тэд Австралида Брисбен гэжэ хотодо һуудаг Хенти Болт гэдэг нэгэ эхэнэр һаял хори хүрэжэ ябаһан аад, хүгшэрөөд гэжэ мэдэхэдэжэ, ухаа алдаһан байгаа. Хентиин сэг үргэлжэ хэхэ хүдэлмэри бэ дэргэд, уни удаан олохо ядаба. Юундэб гэхэдэ, «ажалда абаха гэһэн зэд тэрэниие «наһаа намнажа, нарбаа сооройн» эхэнэр гэжэ тоолохог байшоо.

Тэрэ гансаараа иимэ хашалгада ороод ябаа бэшэ. Австралиин нүгөө гэрэ город — Аделаидда гарадаг «Санди мейл» гэжэ газета мүн лэ шэнэхэн байха юм. Тиихэдээ хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй, хэдэн олон мэргэжэлтэй 44 хүрэһэн эрэ хүн түгжэ ябааш хоорото байна. Тэрэ тэрэшье хүн хүдэлмэри олохо ядаад, «Юундэб гэхэдэ, хүлһөөр ажалда абадаг баяшуул тэрэниие үбгэрһэн гэһэн байна» гэшэ.

Тэрэ ажалгүй хүн (газета тэрэнэй нэрэ обогые бэшэнэгүй) иигэжэ хөөрэнэ:

«Миниин хүдэлжэ байһан компаниин хаатаһаар ажалгүй аа үлүүхэн саг үнгэрөө. Би 44 хүреэд ябаа һэм. Миниин тэжээбэридэ һамгаи, гурбан үхибүүд бии байһаниие һаань, би ехээр һанааша раххаа тэнхэргэй байгаа. Бэе һайнтай, дээдэ мэргэжэлтэй байгаа бэлэйб. Зүгөөр һаяа болоод байхада, урдынхидаал адли элүүр энхэ абажа байгаа бэлэй һаа, ажал олохо хүн гэжэ лаб найдахаар болёод байгаа һэм. Миниин мэргэжэлдэ таарахаар хүдэлмэри бии гэжэ сонсоход гаргаһан бүхы конторнуудта ошожо хандабаб. Тэдэ тэндэ ошоһон хэдэн олон хүнүүд сооһоо намайе эгээн үндэр наһатайнь гэжэ тоолодог бэлэй».

«Тэрэ болгондо ушар байһан олоо ондоо байжа болохо лаб даа. Тэдэ 40 наһа хүрэһэн гү, али бүрншье дээшээ наһанай ажалгүй хүниие хүлһэнэй хүдэлмэридэ абахаяа байһан олекхи зэд балай һониродоггүй байжа юм»,—гэжэ тэрэ хүн зам сааашань бэшэнэ.

«Курьер мейл» гэжэ Бризбендэ гарадаг газета «Дүрбэн хүүгүүнэй эхэ» гэжэ гараа табиһан нэгэ эхэнэрэй бэшэг толилбо. Тэрэ хадаа өөрынгөө ерэ тухай бэшэнэ. Эрэнь нэгэ бишыхан «ажалтай» байһан аад, мүнгэ сангай ядарал дээрэһээ, тэрэ эрхихо болоһон байгаа. Тиигээд гүрэнэй тэжээлэгдэ сага зуура жолоошоноор хүдэлхэеэ орооһон юм ха. Һүүлэрнь тэрэ хүн ондо ажалда орууалгадахань гэбэ. Тээд энэ хадаа хонгу үнгэрмэсөөр, тэрэниие ажалһаань гаргаба гэжэ мэдүүлээ. Гэдэг нэгэ ушар болоод гаргаад байна.

«Энэ хүн ямар зэмэтэй байгааб гэхэдэ, 35-һаа дээшэ наһатай болоһон байгаа ха юм» гэжэ эхэнэр бэшэнэ.

Ажалгүй болохо, тиигээд энэ ушар Энэһан мүртөө хаа-яа олдоһон олзоор хоолойгоо тэжээхэ, ядуу түлүүр байдалда зүдэрһэн һамганайнгаа үдэр бүри урдаһань гомдолтойгоор харахые үгтаха, улам нэмэжэ байһан үри доёмхоёо тоолоод гаргаха гээшэ даншье зоболонтой байдал бэшэ гү юм. Тиигэһэн байтар, арай гэжэ 35—40 хүреэд ябахадаа зааһэнэй хойшо харгынь мухардаа, намайе мүнөө үтэлһэн дээрэ тоолоно гэжэ нэгэ ажалгүй хүн шэнэ ганцаардалтай хүндэ байха гээшэб...

В. Кондрашов.

(ТАСС).

Канберра.

Техникумэйхид шалгарба

Железнодорожно техникумэй тамиралгын бассейн соо городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Эрэшүүлэй дунда 100 метрэй зайда бэ урилдаанда үнгэргэшэ чемпион Комков («Труд») наа шалгаржа, городой чемпион болоно. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Денятов, ... гэгшэд эзэлээ. Басагадай дундаһаа Железнодорожно техникумэй һурагша ... шалгараа. Багшанарай ... элитэй ... Карпова ... Гав ... эхэнэр хэ ... жэмдэхэ, хоёрдохи һуури байна.

Эдэнэрэй удаа эрэшүүд 4×... эхэнэрэй 4×50 гэһэн эстафета гэргэдэбэ. Эрэшүүл сооһоо «Труд» бүлгэмэй спортсменүүд ... Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Железнодорожно техникумэйхид түрүү раа.

Командануудай дүн гаргахада Железнодорожно техникумэй түрүү һууриие, удаадахи һуурине «Труд» бүлгэмэй, багшанарай институдай командань.

А. Васильев.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Анатолий Комков 100 метрэй зайда тамиржа ябана.

Л. Хайдуровэй фото.

Шатар

Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилжэ, түрүүшын минутаһаа шанга тулалдаан эхэлбэ. Республикын чемпион Любаса Гармаева Бетинае бэлэхэнээр шүүжэрхёо. Назимов Житомирскиие, Захаров Самариниие, Власов Дугаровые, Мельников Яблошевскиие, Краснов Овчинниковые шүүһэн, Игумнов Тоглоев, мастерта кандидадууд Мункоев Амбаев, Бураков Ушаков хоёр хоорондоо хойшолуулагдаһан.

Хоёрдохи уулзалтые үнгэргэхэдэ гурбан парти—Власов—Тоглоев, Мельников—Дугаров, Самарин—Мункоев гэгшэдэй наадан тэнсэлээр дүүрэв. Республикын чемпион шатаршан А. М. Игумнов энэ удаа шадамар бэрхээр наадажа, Овчинниковые, Гармаева Житомирскиие, Бетина Яблошевскиие шүүгээ. Амбаев Бурлаковые, Ушаков Назимовые, Краснов Захаровые шүүһэн байна.

Хоёр уулзалгын удаа шатаршад Игумнов, Гармаева, Краснов гэгшэд тус тустаа 2—2 очкотой болоһон хэй.

Вл. Егоров.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-... отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни — 47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологической — 24-74, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации — 32-74 и редакции — 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР

Н00085. Зак. № 367.